

UNITÁRIUS ÉLET

Kéthavonta megjelenő folyóirat • 2011. január–február • 65. évfolyam 1. szám

Kedves Olvasóink! • Újévi álm • Elmélkedés Jóbbal • Könyvbemutató
Párhuzamos világok: ég és föld között • Egyházközségeink életéből
A kommunizmus áldozatainak emléknapja • Kádár-Dombi Péter és Kalló László tárlata
Torockóiak találkozója Budapesten • A házasság hetéhez • Filléres emlékeink

KEDVES OLVASÓINK!

Nagy változások id szakát éljük. Történelmi jelentőség események sora követte egymást az utóbbi hónapokban: az egyesülési folyamat határk hőz érkezett február 26-án, amikor a Magyarországi Unitárius Egyház megtartotta utolsó zsinatát. Ezzel részben megsz nt a több évtizedes megosztottság: egyházunk a „Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Unitárius Egyházkerülete” néven fog m ködni ezután. Az utolsó zsinat egy átmeneti alaptörvényt fogadott el arra az id szakra, amíg az erdélyi egyházrészrel együttm ködve közös alaptörvény kidolgozására és elfogadására sor kerül. A munka már megkezdött, ezzel kapcsolatban rövid beszámolót olvashatnak dr. Barabássy Sándor f gondnok helyettes tollából a 2. oldalon.

Hasonló jelentőség esemény volt el készületben ezzel párhuzamosan: Elekes Botond f gondnok közbenjárására egyházunk visszakapta a Nagy Ignác utcai ingatlan még állami tulajdonban lévő 49%-át. Ennek "szentesítése" szintén szerepelt az említett történelmi jelentőség zsinat tárgysorozatában, és a hivatalos átadásra is sor került egy ünnepélyes sajtótájékoztató keretében. Mindezekről remélhet legkövetkező számunkban részletesen beszámolhatunk.

Igazán az tudja felmérni, hogy milyen jelentőség ez az esemény, aki a nemrég megjelent A Budapesti Unitárius Egyházközség története című kötetbe bele nézett: 1890-ben épült fel az akkori Kohári utcai templom, azzal a feltétellel, hogy 50 évig az építésg birtokában marad a haszonélvezet joga. A történelem viszont beleszólt az eseményekbe: az első világháborút követő infláció miatt az épületet sikerült hamarabb megszerezni 1921-ben... és újra elveszíteni 1952-ben. Ha ezt a 31 évet leszámítjuk, egyházunk 120 év után végre megkaphatta azt az épületet, ahol a központja, szíve, lelke van. Dávid Ferenc minden ilyen eseményben jelképet látott, és el szeretettel boncolgatta annak értelmét... Örömmel az örömben, hogy az épület csak kívülről néz ki olyan jól (címdal), belülről ijeszt képet mutat. A jelképes értelem viszont marad, és máris megszülettek a tervek az újjépítésre.

E két jelentőség eseményből levonhatjuk a következőt: az unitárius élet új szakaszba lépett. Igen, jól sejtjük Kedves Olvasóink: játszom a szavakkal. Megismétlem tehát: az *Unitárius Élet* új szakaszba lépett. Ugyanis, ezentúl házon belül fogjuk szerkeszteni folyóiratunkat. Ennek elször is gyakorlati elnye lehet: 40%-os költség-megtakarítás és rugalmasabb munkamódszer. Itt, egyházunk egészében visszanyert székházában zajlik majd ez a munka, reményeink szerint kiszélesedett közösségünk bevonásával. Gondolok itt természetesen az erdélyi egyházrészre, ezért hadd nyissa meg ezt a számot az Olt folyó túoldalán lévő szomszéd falum, Ürmös lelkésze, és beszéljen nekünk az újévi álomról... Hiszen mindaz, amiről eddig beszámoltam megvalósult álomnak hangzik... és lehet séget ad, hogy újabb álmokat szöjünk.

Ugyanakkor, gondolunk természetesen a magyarországi szétszórtságban élő hívekre. Első sorban az id sebb „atyafiakra”, hiszen sokukat valószínűleg nosztalgiával töltöttek el ezek az események. Kérem szöjöljék meg a 24. oldalon: küldjék el drága „filléres emlékeiket”. Kérjük azokat, akik leginkább várják a nyomtatott Unitárius Életet és valószínűleg kimaradnak az olyan virtuális örömeiből, amelyeket például Farkas Dénes nyugalmazott lelkész háromperces emlékei szereznek, pedig épp az világukról szöj. Kérdezzük tehát: szeretnének ilyeneket olvasni, felidézni emlékeiket? Ha igen, kérjük, írjanak!

Gondolunk tehát rájuk, gondolunk egyházközségeinkre (10), és azokra, akik a közösségi hagyományt ápolják (19). Ugyanakkor gondolunk a fiatalokra is: a színjátzó körből, a körön lévő kedves arcokról szöj a 20. oldalon lévő cikk. Gondolunk tehát a fiatal játékos lelkekre, de gondolunk az id sebb elmélkedőkre is (3). Gondolunk a tudományos lelkekre (4), a hazai olvasó és a külföldi társ-lelkekre (7), a gyászolóokra (22), a másokat segítőkre (17)... és mivel ide több már nem nagyon fér, abban a reményben, hogy kezdő tördel szerkesztő munkám eredménye is elnyeri majd tetszésüket, maradok üdvözléssel:

Gazdag Árpád

UNITÁRIUS ÉLET • A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

Megbízott szerkesztők:

**Balázs László, Gazdag Árpád,
Dr. Horn Ildikó, Kászoni József**

Tördelőszerkesztő:

Gazdag Árpád

Szerkesztőség címe:

1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4.

Telefon/fax: 311-2801

unel@unitarius.hu

Index: 25 852

Terjeszti, felelős kiadó:

**Magyarországi Unitárius
Egyházkerület**

Megjelenik kéthavonta.

HU ISSN 0133-1272

Elfizethet lelkészi hivatalokban
vagy befizetési csekken.

Bankszámlaszám:

11713005-20011631

Egyes szám ára: 400 Ft

Évi előfizetési díj: 2400 Ft

A MUE internetcíme:

www.unitarius.hu

Kéziratokat nem özünk meg
és nem küldünk vissza.

A folyóiratban megjelenő írások
nem feltétlenül tükrözik
a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzárta:

2011. április 10.

Újévi álom

„József így felelt a fáraónak: Nem én, hanem Isten ad választ a fáraó javára.” 1 Mózés 41,16

Otthonainkból rövid álom után érkezünk a templomba. Az esztendő legzajosabb éjszakája után, mely nem a pihenésről szól a világ számára, most az utánözhatatlan hangulatú, álmos, csendes, megviselt reggelben az Úrral való találkozást kerestük. Amilyen zajjal fogadtuk az újév első perceit a templom körüli megszentelt helyen, olyan csendben és megilletődötten imádkozunk most a sok évet-rémet-szépet meglátott hajlék falai közt.

Legtöbbünk számára rövid volt az éjszaka. Istennek hála, nem betegek melletti virrasztás okozta e különleges rövidséget, hanem a barátok, a mosolygós arcok között eltöltött örömteli órák csábító ereje. De azért hajnaltájt már az ünnepek sorozatának, örömmel teli forgatagának terhe ráakódott az emberre, s álomra szenderült. Igen: nemcsak elaludt, hanem álomra szenderült. Mert a zaj, a lárma, a fáradtság, s az elfogyasztott pezsgő vagy más italok hatására a mély öntudatlanságba zuhanó, elalvó ember hajlamos sokat, elevent, megérintni az álmodni. S még ez újévi álmok hatása alatt kérdezzük a hajlékban magunktól s az Úrtól: vajon mit jelent ez álom, vajon mit hirdet az elalvott álló évet illetően?

Talán a fáraó is egy ilyen fehér éjszaka hajnalán merült mély álomba. Talán vad tivornyázás, mulatozás, barátai együttlétét vontatta el a pihenéstől; talán a hatalmas birodalom hatalmas gondjai telepedtek lelkére, s e gondokkal magányosan vagy tanácsadóival küszködve hajnalig nem lelt nyugalomra teste-lelke... De elaludt, s hamar az alvás mély öntudatlanságának forrásából olyan képek buzdogtak fel, melyek megtöltötték lelkét. Pedig érezte, hogy ez az álom több egyszer képzelt dálnál, érezte, hogy ez az álom üzenet, érezte, hogy ez az álom nem embertől, hanem – bármilyen néven és formában nevezte meg a megnevezhetetlent – Istentől jövő üzenet volt.

Ugye mindenkinek volt már olyan álma, melyről reggel felébredve érezte, hogy az több képzelt dálnál: hogy üzenet érkezett egy olyan világból, amelyet sokszor távolinak, elérhetetlennek gondolunk, de néha bebizonyosodik, hogy nem magasan, nem távol, hanem éppen a lélek legmélyén, a lehető legközelebb van hozzánk.

A fáraó nem tudta elfeledni álmát. Elmesélte azt. De a szavak nem tudták kifejezni, hálósan és teljesen visszaadni az álom hangulatát, s ezért az álom meghallgatók az álom jelentését és mélységét nem élték át, egyszer, de hasznavehetetlen, felszínes és olcsó magyarázatokat adtak a látomásokra. Ezért összehívta a bölcseket, a tanácsadókat, a varázslókat, az álomfejtőket, s nekik is egyre halványodó szavaival elmesélte álmát, de egyikük megfejtése sem tetszett, túl emberi, túl hétköznapi volt az álom megélt, de szavakban megragadhatatlan nagyszerű sége és szentsége mellett.

Mi is sokszor küszködünk álmainkkal. Magunkkal visszük az élet gondjai közé. Ha elmeséljük, elhalványodnak a szavak szűrkeségében, s ahelyett, hogy másokban

is felgyújtsák az érdeklődés és nagyszerűség lángját, még bennünk is lelkesedést bomlasztó jéghideg vízzé válik, mely a paraszat is elhalványítja. S van olyan szent és igaz, nagyszerű, isteni álom, melyet érezzük, hogy nem szabad felfedjünk, mert olyan szent, hogy nem a világ szürke utcáin, hanem a lélek legezhetőbb, legtítkosabb szentélyében kell rizni, meg rizni.

És akkor hívatta a fáraó Józsefet. Neki is elmesélte álmát. És József megfejtést adott. Olyant, ami méltó volt az álom nagyszerűségéhez. A nagy birodalom sorsának jövőjéről szól, s figyelmeztetést ad, a túléléshez, a nagy birodalom kormányzásához elengedhetetlen útmutatást. József az esetlen, elkopott szavak mögött is felismerte ezt a nagyszerűséget. Miért? Mert bevallása szerint nem is , hanem Isten ad választ a kérdésre. S mint egy detektívregény utolsó lapjain fény derül az igazságra, úgy e jelenetben is minden logikusan, érthetően és megnyugtatóan a helyére kerül: a titokzatos álom az Úrtól való volt, s az emberi ész, értelem, tudás és tapasztalat nem tudta megfejteni, hanem csak egyedül maga az Úr, József által. Tehát látszólag Józsefet, de valójában az Urat hívta és kereste a fáraó nyugtalanítóan szent álmának megfejtésére.

Életünk birodalmának nyugtalanító álmával mi is az Urat keressük. Színe elalvott szeretnénk megfejtést keresni a titokzatos üzenetként kapott álmokra. Titokzatosan szeretnénk figyelmeztetést nyerni, a túléléshez, életünk kormányzásához elengedhetetlen útmutatást. Ezért álmunkból felébredve jöttünk a hajlékba, s elcsendesedtünk, hogy ne szavakkal, hanem a lélek érzékeny, apró rezdülései által fűrkésszük a szentet, a megnevezhetetlent, s elalvott tekintsük az elalvott álló esztendőt. A bölcs uralkodóhoz hasonlóan alázattal valljuk meg, hogy életünk szent és isteni kérdéseire a válasz nem tudásunkban rejlik, hanem a szentnél és isteninél.

Az álom magyarázata pedig valóban nagyszerű, az egész birodalom, s népeinek sorsát meghatározó. Hét év és hét szék esztendő ígért, s a hét szék esztendő szárazsága, terméketlensége nyomtalanul emészti fel a bőséget, a termékenységet. De az álom nem ítélet volt, csupán egy figyelmeztetés, s a fáraó sem ítéletként fogta fel, hanem azonnal a cselekvés lehetőségeit mérlegelte, s nem késlekedett lépéseket tenni, hogy a titokzatosság, ismeretlenség fátyla mögül felsejüljön a jövő képének felkészületlenül érje, hanem majd válaszai legyenek az idő által elért kérdésekre.

Elalvott is ismeretlen napok, idők állnak. Ma is sok mindent elrejeleznek: időjárást, egészségi állapotot, a világ haladását, válságot, bőséget vagy legtöbbször szék esztendőt. De mindez számunkra sem ítélet. Az Úrnak valóban tervei vannak, törvényei az általa ismert módon fogják meghatározni a jövőt, de nem úgy, hogy ennek a jövőnek mi rabjai, sakkfigurái, tehetetlen bábuik legyünk, hanem a jövő keretei között mérlegelhetünk, Istentől kapunk

pott értelmünkkel és lelkiismeretünkkel döntéseket hozhatunk, s cselekedhetünk, hogy a megjövendőlt vagy akár váratlan jövő nagy kérdései eltt majd válaszokkal állhassunk meg.

A fáraó Józsefre bízta a döntéseket. Lett legfőbb tanácsadója, a birodalom mozgatója, esze és szíve. De a fáraó tudta, hogy ezzel nem elsősorban egy bölcs, okos, ügyes férfiút állított szolgálatába, hanem rajta keresztül magára az Úrra bízta magát. Tudta, hogy cselekednie kell, de azt is tudta, hogy e cselekvésben is szüksége van az Úrra; hogy a bízott és szolgátandó kben is az Úr fogja megtartani t, birodalmát és népét.

Cselekvés, tenni akaró, szabad döntéseket hozó emberek vagyunk, de tudnunk kell azt is, hogy vannak életünknek pillanatai, amikor az Úrra kell bízunk magunkat. Amikor nemcsak bölcsességre, erőre, tudásra van szükségünk, hanem hitre, mert az Úr fog megtartani bennünket. Vannak dolgok, melyeket az Úr meghatározott, eldöntött, s melyekről álomban vagy más formában hírt ad. Ezeket nem akarjuk fejfel a falnak futva megváltoztatni, hanem próbáljuk elfogadni, és ezek tudatában élni, mert ez a bölcsesség. Nem mindegy, hogy mit szólnak, mit cselek-

szünk, hogyan élünk, s hogy a véletlenre, hamis prófétákra vagy az Úrra bízunk szent dolgainkat és álmainkat.

Mit álmodtál az újesztendő hajnalán? Bízott, mely megtölti csigáidat vagy szükségét, mely mindent felémészt körülötted? Egészséget, mely virágoztat vagy betegséget, mely elhervaszt? Ünnepet, mely dalra fakaszt vagy gyászt, mely könnyeket áraszt? Találkozást, mely egybegyűjt vagy búcsúozást, mely elszakít? Egymásra találást, mely összeköti az egymás mellé illő lelkeket vagy magányt, mely csendjével ijeszt, de ihlet is? Vagy bármi mást: mesélj... Tárd az Úr elé! Keresd az értelmét, firkézd a jövőt, s légy felkészülve rá.

Ne azért, hogy féktelenül tombolj örömdobban a bízott idején vagy vigasztalhatatlanul keseregj bánatodban a szolgátandó kben, hanem azért, hogy akár bízott, akár szükségét hoz neked az esztendő, te szabadon döntve és cselekedve, s az Úrra bízva, álmaidat az Úrra bízva kormányozhasd földi életed birodalmát, melynek uralkodója, fáraója vagy.

Rövid beszámoló az Alaptörvény Módosítását Előkészítő Bizottság február 15-i kolozsvári üléséről

Az Erdélyi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa 2010. október 15-én és december 3-án hozott határozata alapján, illetve a Magyarországi Unitárius Egyházzal 2010. november 4-én aláírt egyezmény értelmében 2011. február 15-én, Kolozsváron összeült az új egységes egyházi alaptörvényt előkészítő bizottság.

Az előkészítő bizottságban az egyezmény értelmében részt vettek a MUE delegáltjai is: Balázi László főjegyző - m.b. püspök, dr. Barabássy Sándor főgondnok helyettes, Kászoni József BUE lelkész és Gazdag Árpád előadó tanácsos.

A megalakuló előkészítő bizottság megválasztotta elnökét (Bálint Benczédi Ferenc püspök), titkárát (Máthé Sándor brassói lelkész), és két jegyzőt (Bálint Róbert Zoltán mécskői és Kászoni József budapesti lelkész).

Az első ülés tárgysorozata az ütemtervet, módszertant, felelősségeket, munkaszervezést és az új egyházi alaptörvény szerkezeti felépítését foglalta magában. A bizottság háttéranyagként megkapta a református egyház alapvetően átdolgozott alkotmányát.

Az első ülés központi kérdése, vitája a körül alakult ki, hogy milyen legyen az új, egységes unitárius alaptörvény. Egyetértés volt abban, hogy a dokumentum neve „A Magyar

Unitárius Egyház Alaptörvénye” lesz (a reformátusok Alkotmányának, Statutumnak nevezik alapdokumentumukat).

A bizottság tagjainak nagy többsége a mellett érvelt, hogy egy rövidebb, az egyház hitéletének, működésének, felépítésének alapelveit tartalmazó alaptörvényre van szükség, szemben az eddigi minden részletet tartalmazó „szervezeti szabályzat” jellegű dokumentummal. Ugyanakkor felmerült, hogy az új alaptörvény nélkülözhetetlen melléklete kell legyen az Egyházi Szervezeti Szabályzat, amely részletesen szabályozza az egyházi élet minden területét.

Az alaptörvénynek továbbra is maradnak más mellékletei is, pl. fegyelmi szabályzat, nyugdíjszabályzat, oktatási szabályzat, stb. Többeknek az volt a véleménye, hogy az új Alaptörvény és az új Egyházi Szervezeti Szabályzat kidolgozása párhuzamosan kell történjen. Egységes álláspont alakult ki arról, hogy a zsinat egyszerre fogadja el az Alaptörvényt és az Egyházi Szervezeti Szabályzatot.

Az előterjesztés alapján a bizottság végül is elfogadta egy rövidebb alaptörvény koncepcióját hét fejezetben összefoglalva, amely magában foglalja az általános rendelkezéseket, szervezeti felépítést, kormányzást és képviselő-

ket, az intézmények és szervezetek meghatározását, a fenntartás és működés módját, védelem és fegyelem kérdését, és a záró rendelkezéseket.

Megfogalmazódott, hogy szükség van az alaptörvényben egy preambulumra, ahol is egyházunk alapvető történeti és hitéleti momentumai kerülnek említésre.

Nem volt egyetértés abban, hogy az év végén (december) tartandó zsinatra elkészül-e mindkét dokumentum végleges tervezete, ezért az a közös álláspont alakult ki, hogy amennyiben ez nem sikerül, úgy 2012 elején egy rendkívüli zsinat fogja elfogadni az új egységes alaptörvényt. A bizottság magyarországi tagjainak jelzése alapján elfogadta, hogy ez oly módon legyen időzítve, hogy 2012. június 30-ig az egységes alaptörvény szerinti tisztújítások megtörténhessenek.

A bizottság meghatározta a következő ülés időpontját is (2011. március 17., Kolozsvár) azzal, hogy addig az elhangzottak alapján a titkárhoz megérkeznek az írásos alaptörvény-változtatások, javaslatok. Arról is szó esett, hogy valamelyik későbbi bizottsági ülés házigazdája Budapest lesz.

*Dr. Barabássy Sándor
főgondnok helyettes*

Elmélkedés Jóbbal

„... hallgass rám! Légy csendben, majd én bölcsességre tanítalak.” Jób 33,33

Az idézett bibliai vers egy igen súlyos élethelyzetben született meg. Jóbnak mindene megvolt. Istenfél, nagycsaládos, gazdag, boldog ember volt mindaddig, amíg egyik csapás nem követte a másikat. Mindenét elvesztette és az eddig csendes, békés Jób egyszerre haragossá és békétlenné vált. Istent I kérte számon minden nyomorúságát. Semmit nem értett, ezért Istennel perelt.

Ekkor barátai felkeresték t, és számos tanáccsal látták el, de k sem tudtak segíteni. Végül Isten követője érkezett hozzá, és így szólt: „... hallgass rám. Légy csendben, majd én bölcsességre tanítalak.” És a csendben Jób megértette, hogy nem Istent I származik a baj, a betegség, a veszteség. Isten inkább mindvégig mellette van. S e csendes felismerésben I kezd dőtt el újbóli felemelkedése.

Jób könyve, története, nem más, mint egy krízis-irodalom. Az egyiptomi fogság után gy jtöttek össze a Jóbról szóló történetet. Minél inkább terjedt a perzsák, görögök, rómaiak hatalmi vágyainak megfelelő en az „s-globalizáció”, annál inkább kérdésessé vált a szenvedés értelmének addig megszokott magyarázata.

Ugyanakkor, Jób annak a példája, hogyan kell tiltakozni az igazságtalan szenvedés ellen: az utóbbi id ben az arab világ egy része felkelt a hosszú és szigorú, korrump diktatúrák ellen. Olyan változásoknak vagyunk szemtanúi, amelyek az utókor számára a történelemkönyvek meghatározó fejezetei lesznek.

Mi, emberek könnyen tudunk azonosulni a szenvedéssel, az igazságtalan szegénységgel, betegséggel, elhagyatottsággal. Jób kiáltása és panasza minden krízisben lev egyénnek, és mondhatni társadalomnak is a panasza. Jób könyve a kirekesztett nép siralma, egy olyan könyv, amely segít felismerni szenvedéseinket.

Szenvedéseink nagy részét pedig tudatlanságunk okozza – állítja a dalai láma. A mai világ emberének nagy hibája, hogy a különböző életszakaszok közötti átmenetet képtelen jól megélni. Nem tudja lezárni a múltat, és ezáltal nem képes az újnak helyet adni. A világ változását az egyre erősöd egónk nehezen viseli. Görcsösen ragaszkodhatunk valamihez, mert az az állandóság képzetét táplálja bennünk. És ez természetes, mert biztonságérzetünket az állandóság növeli. A stabilitásra való törekvés olyan fontos lehet számunkra, hogy még egy fájdalmas, vagy méltatlan élethelyzetet is felvállalhatunk. Közben úgy éljük ezt meg, hogy ugyan változtatnánk, de nem jön az új lehetőség.

Továbbá, Jób az olyan embereket is megtestesíti, akiket nem a saját hibájukból sújtott a rossz. Például Dietrich Bonhoeffer így foglalta össze Jób könyvét: amikor egy egész rendszer a teljes súlyával rátelepszik egy emberre, az egyetlen lehetőség az ellenállásra és az ellentmondásra a gonosszal szemben az egyén lelkiismerete.

Sajnos arra a felismerésre kell jutnunk – hacsak már el nem jutottunk – hogy mindannyiunkat érhetnek ártal-

mak. Megfáradhatunk, megbetegedhetünk, elveszíthetünk közeli hozzátartozót, egy olyan valakit, akihez nagyon ragaszkodtunk. Érezhetjük azt, hogy er nk feletti a teher, amelyet hordozunk, és úgy találhatjuk, hogy életünk elveszítette értelmét. Vagy egy fontos, életünket meghatározó döntés el tt állunk.

Zaklatottak lehetünk, idegesek és türelmetlenek. Veszekedhetünk, mert semmi sem tetszik, ny gösök lehetünk, akár mint a kisgyerekek. Istennel és embertársainkkal perelünk, mert nem terveink szerint alakulnak dolgaink. Túl er s köt és alakulhat ki bennünk a védelemhez, ám ett I még nem kapunk er t. Az er mindig akkor jön, amikor kemény helyzettel nézünk szembe: a felfoghatatlanul nyomorult helyzetben, mi emberek, általában, elkezdjük kutatni az okokat. És ez a kutatás sokféle eredményhez vezethet, többek között akár ahhoz is, hogy például egy nem hív ember Istenhez fordul. Általános tapasztalat, hogy szorult helyzetben az ember sokkal hajlamosabb meghallani azt, amir I addig tudomást sem vett. Ahogyan a klasszikus mondás tartja: zuhanó repül gépen nincsenek ateisták.

És itt jön be a képbe a hit. Amellett, hogy szenvedéseink ellen tudunk tenni valamit, felmerülhet bennünk néhány kérdés. Vajon azért hiszünk Istenben, mert anyagi javakat, családot, megélhetést, sikereket, biztonságot, nyugalmat kaptunk T le? Vagy azért hiszünk Istenben, mert szívünk mélyén bizonyosan tudjuk: a mi Teremt nk, létünk alapja, Bel le származunk, " benne élünk, mozgunk és vagyunk". Hozzá tartozunk, és mindegy, hogy mit ad, vagy mit vesz el, a vele való kapcsolatunkon ez semmit sem változtathat – tehát feltétlenül, önz érdekek nélkül szeretjük t.

Hatalmas, sorsdönt kérdés ez egy hív ember számára, olyan kérdés, amely küzdelmes és fájdalmas önvizsgálatot igényel. Annak az embernek a hite, aki azt Istennel szemben támasztott feltételekre, az adok-kapok viszonyra és saját érdekeire alapozza, egyetlen pillanat alatt összeomolhat. A veszteségek, a nélkülözés, a sorscsapások és a szenvedés próbatételeiben egy csapásra bebizonyosodik, hogy az nem valódi hit, mert nem a feltétlen, viszonzást nem váró szereteten alapult, hanem az ember által szabott feltételek teljesülésén.

Ha azonban a hit a feltétel nélküli istenszeretetre épül, akkor a hitet nem befolyásolhatja az, hogy mit kapunk vagy mit veszítünk el életünkben. Ha szintén végig gondoljuk magunkban ezt a kérdést, szembesülhetünk azzal, hogy milyen az istenszeretetünk: vajon valódi, kikezdhetetlen, képmutatás nélküli, vagy hamis, ingatag és végs soron képmutató hitünk van-e? A képmutató hív viszonzást vár Istent I, azonban az igazi hív viszonzást nem várva, számítás és feltétel nélkül, szeretettel és alázattal fordul Isten felé, krízishelyzetben ugyanúgy mint gondtalanul.

Párhuzamos világok: ég és föld között

„... még a megvilágosult ember is az marad, aki, és sosem több, mint önnön korlátozott Énje azzal szemben, aki benne lakozik, és akinek alakja nem mutat felismerhető határokat, aki őt mindenünnét körül fogja, mély, mint a föld öle, és tere tágas, mint az ég.” C. G. Jung

Tavalyi elmélkedésem végére érve látszólag sorozatunk végére is értem. Amint gyanítom, az olvasó számára néha zavarba ejt bravúrral próbáltam Dávid Ferenc középkori világát párhuzamba állítani a mi világunkkal. Ezért folytatnám az elmélkedést újabb meglátásokkal, de elbb foglaljuk össze még egyszer:

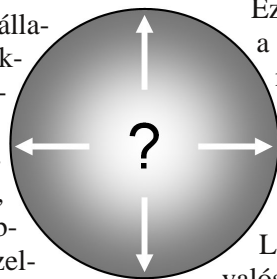
A mélylélektani elmélet három képvisel jét mutattam be sorozatunk el z részeiben és Dávid Ferenc elméletét összefüggésbe hoztam egy-egy alapelvükkel. Így az eredend b n és a helyettes elégtétel elméletét Freud apagyilkosság-elméletével, a „tökéletes férfiakká” válást Jung én-integrációról szóló elméletével, a „lelki Jeruzsálem” megvalósulását pedig Erich Fromm szellemi fejlődésről vallott elveivel és társadalom-lélektani meglátásaival magyaráztam. Összegzésként megállapítottam, hogy a Dávid Ferenc által képviselt szemlélet humanizmusa elméleteinkben egy újabb fokozatot ér el.

A mélylélektan más fogalmakkal írja le ugyan a lelki jelenségeket, de ezek tartalma ugyanaz. Ez a szemlélet ugyanakkor minden jelenséget individuális szintre követeztet le, ahol a küls világ azonossá válik a bels világgal, hiszen *a tapasztalat mindig személyes*.

A misztikus dráma tehát, ami az ókori és a középkori ember szemében a világtörténelemben lejátszódik, a modern gondolkodó szemében egy lelki drámában nyer értelmet.¹ Ahhoz viszont, hogy ehhez eljussunk fel kell tennünk a kérdést Dávid Ferencsel: „Nem lelki értelme van-e mindezeknek?”

Elmélkedésem folytatom tehát azzal a megállapítással, illetve feltételezéssel, hogy új korszakba léptünk, és ez a kor új követelményeket állít elénk az élet megértésében. Dávid Ferenc szavával élve: sok mindent vallottunk és gyakoroltunk „vak megszokásból”, „az atyák hagyománya” iránti tiszteletb l. Abban a hitben tesszük ezt, hogy ezek tartalma szellemi képességeinket meghaladja. A kulturális állapotok és társadalmi viszonyok gyökeres megváltozása, illetve a kiemelked gondolkodók meglátásai viszont arra kényszerítenek, hogy felülvizsgáljuk ezzel kapcsolatos hozzáállásunkat és értelmezzük hagyományainkat olyan szinten, amely megfelel a kor értelmiségi követelményeinek.

Dávid Ferenc szellemi vívódása, amelyben a reformációt nyugati társainál egy lépéssel tovább vitte, világosan mutat arra, hogy a „lelki értelemben” egy emberi én-eszmény ölt testet.²

El z elmélkedésemben búcsút mondtam tehát a Dávid Ferenc évt l – de nem mondom búcsút az ötszáz éves Dávid Ferenc szellemiségét l. S t, többek között szellemének felidézése is a célom, hiszen a fejlődés minden foka újabb visszatérés a gyökerekhez, mint ahogy is ezt annakidején kihangsúlyozta. Világszemléletét viszont egy lépéssel tovább viszem: a vallást, mint egyetemes jelenséget egy *én-elmélet* keretében értelmezem. Ebb l a szempontból nyernek értelmet Dávid Ferenc meglátásai is: a vallásos fogalmak jelképes lelki értelmezése, a keresztény vallásfilozófiai fogalmak használata, az általuk leírt lelki folyamatok és a leírásokból következtethet személyes tapasztalat jellege. Ezek mind arra mutatnak, hogy a magyar reformáció vezéralakjában 500 évvel ezel tt az analitikus lélektan középkori el futára látta meg a napvilágot. Ez a kijelentés lesz vizsgálódásaim további témája. Az említett én-elmélet szemléltetése érdekében kövessük tehát a teológiai gondolkodás fejlődését, és közelítsük meg a témát annak egykori szolgálóleánya,³ a filozófia irányából.

Az ismeretelméleti probléma

Az Akadémiai Kislexikonban a következő meghatározást olvashatjuk: „Az ismeretelmélet (görög gnoszeológia, episztemológia) a filozófia egyik diszciplínája, amely a megismerés természetének és lehet ségeinek, ill. az ismert valósághoz való viszonyának problémáit tanulmányozza.”

Ez a filozófia alapvet kérdése: megismerhet e a valóság? Kérdezhetné valaki: mi köze ennek a mi hétköznapi életünkhöz, vagy akár Dávid Ferenchez? Rögtön kiderül a válasz, ha arra gondolunk milyen ellenérzést vált ki bennünk, ha egy tekintély, akire felnézünk, kijelenti: „Te ezt nem tudhatod, nem értheted meg!” Láthatatlan, bels falat emel ugyanis ezáltal a valóság elé.

Énünk része a tapasztalt valóságnak, ezért rendkívül fontos, hogy a megismerésnek ne legyenek korlátai. Ennek a kijelentésnek igazságára akkor döbbenünk rá, mikor megpróbálunk választ adni arra a kérdésre, hogy mit nevezhetünk én-nek. Ez a kérdés ugyanis érdekes dilemmát vet fel. Kövessük figyelemmel a következő gondolatmenetet: minden, amire gondolok, hogy vagyok, az *amire* figyelmem irányul. Ez viszont ellentmondás: amire gondolok, az nem lehetek „én”, ugyanis amire gondolok a figyelmem tárgya!⁴

1. V.ö.: A metafizikus világot a lelki struktúrájának világba való kivetítésével értelmezzük. *Psychology and Western Religion*, 286.

2. V.ö. Jung: a vallás világtörténelme azt mutatja, hogy az isten emberré akar

válni. Ld.: mottó (*Válasz Jób könyvére*, Akadémiai Kiadó, 1992, 128. o.)

3. Aquinói Tamás (1225-1274): „*Philosophia ancilla theologiae*”

4-5. V.ö.: *There is no Ego* in H. C. Warren: *Buddhism in Translation*

Ha ett l zavarba jövünk és elveszni érezzük a szilárd talajt a lábunk alól lépünk vissza a kiinduló ponthoz és vonjuk le a következtetést: öntudatunk paradox jelenség: igaz ugyan, hogy vagyok „én” és van a tapasztalt valóság, de csak a valóságra tudok rámutatni. Önmagamra, a szemlél re nem! Következtetés: akkor, amikor önmagam akarom meghatározni közelebb állok a valósághoz, ha magamat a részletek összegeként, azaz *teljességként* határozom meg.⁵

Ugyanehhez dilemmához jut a teológiai elmélkedés is: semmi sem lehet Isten, mert több annál, mint amire mi gondolunk.⁶ Ki tehát a szemlél , és ez a két dilemma vajon nem egy és ugyanaz?

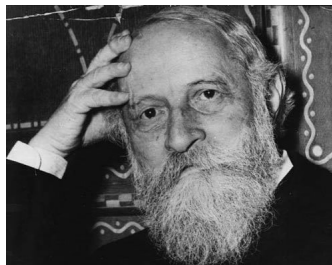
Tudatában kell lennünk annak, hogy nemcsak értelemmel, de intuícióval is érzékeljük a valóságot, és ezáltal a tér-id dimenzióhoz hozzáadódik egy újabb: az érzelmi dimenzió. Intuícióval felismert egész-ség tehát ami értelmet ad Dávid Ferenc kijelentésének, mikor azt mondja, hogy „tökéletes férfiakká” kell lennünk.

Továbbá, így nyer értelmet az is, hogy a hit által a Krisztust az ember magáévá kell tegye. Ehhez a teljességhez, ugyanis nem elég annak felismerése, a megvalósulásába vetett hitre is szükség van. És arra, amit Dávid Ferenc és a klasszikus keresztény filozófia kegyelemnek nevez...

Korunk nagy vitatémája az istenhit. Számos gondolkodó elme foglalkozott ezzel a témával, próbált felülemelkedni a teista-ateista vita megoldhatatlannak t n kérdésén. Mindnyájan azon a határterületen mozognak, ahol lélektan, filozófia és teológia találkozik, többé-kevésbé megközelítve egy olyan szemléletet, amelyet az el biekben mélylélektani én-elméletnek neveztem.

Lássunk erre egy szép példát! Amint említettem, azt a kijelentést, hogy a teológia nem más, mint egy én-eszme elmélet, fejlődésének iránya igazolja. Ezt az irányt képviseli Martin Buber filozófus,⁷ aki nagy hatással volt a 20.

század európai teológiai gondolkodására. Buber filozófiai oldalról közelíti meg ugyan ezt a kérdést, de megfogalmazásai már szívhez szólóak a nyílt lélekkel kutató teológus, valamint a filozófiai szinten

gondolkodó pszichológus számára is. Ismert m vének címe: *Én és Te*, melyben a vallás lényegét a személyes kapcsolatban határozza meg. Amint Dávid Ferencnél „a Krisztus” néhol a lélek jelképe, máshol a valóságos, szellemi képességeiben tökéletessé fejlődött ember, úgy Bubernél a „Te” néhol magára Istenre enged következtetni, máshol viszont arra a teljességre, amellyel embertársainkat megszólítjuk, és velük kapcsolatba lépünk. Amint Dávid Ferenc „a Krisztus”, azaz a lélek kiszabadításán munkálkodik az imádat tárgyaiból, úgy hangsúlyozza Buber, hogy az emberi lét legnagyobb problémája, amikor a

„Te” egy tárgyhoz szól. És ez a tárgyiasított, a „te”-t esz-közként kezel viszony sajnos lehet az isten, avagy az embertárs is...

Ennek fényében nyer értelmet a szentháromság-vita. Amint az ókorban, úgy a középkorban is az Atya-Fiú-Szentlélek háromságának illetve egységének vitája mögött a benyomások átmin sülése zajlott, egy valóságos szellemi vajúdási folyamat, amelyben új én- és valóság-érzékelés volt megszület ben, amikor Krisztus isteni, ill. emberi mivoltán folyt a vita. Így érthet , mikor Dávid Ferenc Pál apostolt magyarázva így ír: „Ezeket hogy megújítsa, avagy újjáteremtse, jelent meg a Krisztus. Új eget és földet teremt, megújítva azokat bennünk. Mi magunk vagyunk, akiket újjáteremtett.”

Az újjászületési folyamatnak különböző aspektusai jelennek meg a reformáció folyamatában, amint Dávid Ferenc eszmefuttatásából is következik: a hit és az egyház megújításában fokozatosan kellett haladni a kisebb dolgokról a nagyobbak fele. El ször csak olyan, az igazságot elleplez „praktikáktól” kellett megszabadulni, mint a pénzzel megváltható b nbocsánat. (Ez a cselekvés másodrend fontosságát jelenti, melyet szintén kihangsúlyoz.) A második fontos lépés az úrvacsorai „test-kenyér” problémájának tisztázása. Ez még fokozottabban hangsúlyozza az anyagias szemlélett l való szabadulást. Mindez végül az igazán nagy horderej kérdéshez vezet: Krisztus emberi természetéhez, amely már egyértelm en mutat arra, hogy itt egy magasabb szint öntudatosságról, azaz én-eszményr l van szó, amely az alap és a végs cél. Az egy Atyáról és a lélektelen megújító, emberibb Krisztusról szóló hitvallást nevezi ugyanis Dávid Ferenc „fundamentumnak” – azaz a hit alapjának.

Tovább lépve ezen a vonalon: ez az alap – Isten egysége és Jézus embersége – a keresztény vallásfilozófiai jelkép-rendszer lelki értelmezésére mutat. Ebben ugyanis Isten egysége a lelki teljességet jelenti: azt a gondolatot, hogy a hármas szimbólum egy, hiszen egy lélek részeit jelképezi, amely eggyé válik a teljesség megvalósulásában: Krisztus emberségének felismerésében.

Ugyanez az értelem lesz nyilvánvaló az Atya-Fiú viszonyban. Az „Atya” áldozata „Krisztusban” Dávid Ferenc számára különös jelent séggel bír. Jung így ír err l: „Feltételezhetjük továbbá, hogy amennyiben a [tudattalan] én a [tudatos] önmagunkkal atya-fiú viszonyban áll, akkor az én az áldozatot ön-feláldozásnak tapasztalja. (...) Ezáltal megnyilvánul, felszabadul a tudattalan kivetítések alól, magával ragad és belépik az életünkbe, a tudattalanból tudatossá válva, lehet ségb l valósággá.”⁸

Buber Márton pedig így ír err l említett m vében: „Az ember a «Te»-n keresztül válik «Én»-né.” Életünk „... sokáig csupán egy „Te”-vel való kapcsolat része; de mind közelebb és közelebb kerül az áttöréshez, míg egy napon a határok led lnek, az Én szembeül egy pillanatra levált énjével, majd azt birtokba véve belépik a kapcsolatba – most már teljes tudatossággal.”⁹

5. V.ö.: Jung: Az én a tudatos és a tudatalatti összege.

6. Dávid Ferenc: *Rövid útmutatás*, 83.

7. 1878-1965. Bécsben született, filozófiát tanult Zürichben és Berlinben. 1938-1951 között a Jeruzsálemi Héber Egyetem filozófia tanára. Egy 18-19.

századi zsidó misztikus irányzat, a haszidizmus képvisel je, ebb l született az *Én és Te* filozófiája.

8. Jung: *Psychology and Western Religion*, 158. oldal.

9. *I and Thou*, Charles Scribner's Sons, New York, 1970. 80. oldal.

Ez olyan tapasztalat, amelyben Dávid Ferencnek minden bizonnyal része volt. Erre utal egész munkája. A tudatos és tudattalan viszonyát fogalmazza meg képletes fogalmakkal, mint: az „árnyék” és a „lepel”, amely az igazságot eltakarja. Ez a felismerés, amelyhez „nem kevés gondviselés kell” a szentírás értelmezésének nyitja, a „Dávid kulcsa”. Leírja továbbá azt a lelki folyamatot is, amely a pszichoanalitikus gyakorlatból ismert: „Mikor a keresztény önmagában megzavarodik az írásban tapasztalt ellentmondás miatt, az igazság ismeretének els fokára jut.” Továbbá: „... kö-

Gondolkodjál, kérlek err l, atyámfia, keresztény, mi volt a célja az Úr Istennek annyi ceremóniával, különféle parancsolattal, ami az ételre, italra, ruházatra, mosakodásra vonatkozik: és hogy disznó- és nyúlhúst ne egyenek, és a hal belét, vagy aminek sertéje és hája nincsen meg ne egyék? De ezeknek mind lelki értelme van! Mi haszna az Istennek abban a parancsolatban, hogy a szolgát, aki a szabadságot nem akarja elfogadni a ház ajtajához szegeznek és megfeddik? Mi értelme volt annak, hogy gyapjú és len, avagy kenderfonalat összesz ni, kétféle magot egy földbe vetni az Isten megtiltott? Vagy madárfészekb l a fiakat az anyjával együtt kivenni... Nem lelki értelme van-e mindezeknek?

nyörögni kell az embernek szorgalmasan, és biztos lehet Krisztus ígéréteinek beteljesülésében: Az én mennyei Atyám az szent Lelkét adja azoknak, akik t le kérik.”

Ennek fényében érthetjük és értékelhetjük az olyan kifejezéseket, mint: nehéz volt „Zwingliusnak az úrvacsorai test-kenyérb l való kibontakozás”. Vagy, amikor tanításának célját abban határozza meg, hogy az emberek „a Krisztust a hit által magukévá tehessek.”

Figyeljük meg ezt a szép magyar kifejezést: „lelki érte-

lem”! Ez ebben az esetben nemcsak azt jelenti, hogy valaminek, amire gondolok számomra érzelmi jelent sége van, hanem arra is, hogy létezik egy eszménykép, amelyben értelem és érzelem találkozik.¹⁰

A szentháromság középkori misztériuma ma is él , de az egység problémája igazából nem matematikai jelleg , hanem a vallásfilozófiai fogalmak lelki értelemben való használatának problémája.

És ha ott az a bizonyos értelem, akkor viszont nem ugyanabban hiszünk-e mindnyájan?

Apropó, gondolkodtunk azon, hogy vajon mi van több a „te”-nél

ebben a szóban: „ön”, vagy: „maga”, és ha mégis tegezzünk, miért írjuk nagybet vel: „Te”? Ilyen egyszer kérdések teszik az elvont filozófiát aktuálissá...

„Életünk találkozás” – írja Buber. Ezt a találkozási pontot próbálja az ember megközelíteni, hogy – vallásalapítónkkal szólva – kiszabadulhasson koporsójából és „a végér l az elejére mehessen a Krisztus”.¹¹

10. Jungnál: természetes értelem (natural mind).

11. Lásd: *Rövid magyarázat*, 27.

Az egység és Krisztus embersége a középkori misztikát idézi, amely a „lelki értelemnek” köszönhet egyetlenes érvennyel bír. A misztika, egyetlenes egység és reformáció kapcsolatát szépen illusztrálja az alábbi idézet Germanus Gyula *Allah Akbar!* cím m véb l:

Az arab misztikusok, akiket agyapjú ruhájuk miatt szufiknak neveznek, a következ módon képzelik és hiszik a teremtés folyamatát: amikor Isten jóságos tekintete az alaktalan porra esett, és lélegzetének meleg szell fuvallata azt a nemléb l életre keltette, a vér és por alakot öltött, amelyben benne volt Allah szelleme. Ez az isteni szellemet magában foglaló alak a lüktet szív volt, az végtelen vágyódásával Ura és Teremt je után. Ez a vágy, ez a vonzalom, ez a lüktetés minden élet csírája, ami piheg a növények lélegzetében, az ég felé fordul a virágok színes kelyhében, és Istent keresi és imádja az emberi lélek legrejtettebb érzéseiben. Az élet, amelynek az anyag bilincseiben kell verg dnie, isteni eredetér l álmodik, és vissza akar térni oda, ahová lényegben tartozik. Fel akar szabadulni porhüvelyének szolgaságából, meg akar tisztulni a fájdalom és élvezet csalóka fényét l, és az egyetlen valóságga akar válni ismét, ahonnan a

látszatlétebe kilódult. Allah az egyetlen való, amelynek kisugárzása vagy visszfénye ez a földi világ, amely csak olyan, mint a nap visszatükrözése a tó vizében, de amely megre meg és eltorzul, ha a szél felfodrosítja sima felületét. Allah a szép, a tökéletes, az egyetlen szép és tökéletes ezen a világon, amit azért teremtett, hogy visszatükrözését boldogan csodálhassa az öntudatra ébredt ember. Ezért vágyódik hozzá a lélek, ezért akar ismét elmerülni benne.

Ez az érzés nem népek, nemzetek egyéni sajátja. Színeken, nyelveken és vallásokon keresztül aranyfonálként húzódik az a gondolat, hogy a véges anyagon és tudáson s az ideiglenes emberi intézményeken, országokon, felekezeten túl van egy örök igazság, amelyben minden feloldódik és megbékél. Ez a gondolat azonban – mint minden emberi jelenség – nem lehetett végtelen és teljes, hanem formákba szorult, ahogy azt a hajlam, a környezet és a küls

érintkezés meghatározta, és ahogy az az id k folyamán fejl dött. Ez a gondolat hozta létre a misztikát.

A misztika volt az a lelki forradalom, amely a világi vallások rideg dogmatizmusa ellen fellázadt. A misztikus a világ rben bolyongó keres lett, akit nem köthetnek földi, emberi törvények. az isteni törvény nyugtalan kutatója, amelyet az ész nem ér fel, s t, amelyet az ész elhomályosít és megront. a szív vágyódó szerelmese, aki az ész, s t, a létet magát is le akarja vetni, hogy minden földi salaktól megtisztulva, való énjébe térjen vissza. A világosságot szomjúhozza, mint a lepke, amely a gyertyaláng körül repdes szerelmes vágyódással, s mikor vele egyesül, porrá ég benne.

(...) Abba a világba akar szárguldani a vágy pegazusán, ahol nincs én és te, ahol minden egygyé forr az isteni szerelem izzó kohójában.*

*. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1973., 248-250.

Walking in Others' shoes

Stories from the Early Years of the Partner Church Movement

3.

Bárhová méysz, teljes szívvel menj!

Mit csomagol be az ember, amikor az ismeretlenbe lép, egy javasolt testvér-egyházközi kapcsolat felé egy távoli falusi egyházközséggel, valahol a világ másik végén? Az akkori dr. (most már lelkész is) Gellérd Judit tanácsát kértem. Ez a figyelemreméltó erdélyi, aki egy hies, ismert erdélyi lelkész lánya, egész életében fáradhatatlanul dolgozott azon, hogy az Erdélyben él unitáriusokat segítse.

Hét hét túl kevés volt ahhoz, hogy a homoródszentmártoni unitáriusoktól választ kapjak arra a levelemre, melyben kérdeztem, hogy meglátogathatom-e ket; ám – mint annyiszor máskor a jövőben – Judit kihúzott a pácból. Telefonált az édesanyjának, aki a közeli Székelyudvarhelyen lakik, és aztán hozta nekünk a jó hírt: „Történelmet teremt leveled átment a román cenzúrán, és Homoródszentmártonban minden unitárius türelmetlenül várja érkezésed. József a peronon fog várni.” Óriási! Na, de melyik peronon? És egyáltalán melyik állomáson? Már régen tudatában voltam annak, hogy ne bízzak abban, hogy „a dolgok megoldódnak”. Világos volt, hogy ez a romániai utazás éppen ilyen volt.

Amikor megkérdeztem Juditot, hogy mire készüljek, és hogyan csomagoljak, csak annyit mondott: „A váratlanra kell felkészülnöd, arra pedig nem igazán lehet csomagolni.” Megkérdezte, elvinnék-e két bördnyit cuccot egy női egyházi csoport projekthez. Amikor most végiggondolom, hogy Judit mennyi csomagot vitt személyesen, bördöket, számítógépeket, könyveket az erdélyi unitáriusoknak és vissza, az észak-amerikai partnereiknek, örülök, hogy bíztam benne: ha Judit azt mondja, hogy ez fontos, akkor én megtisztelve érzem magam, hogy megtehetem. Azóta rájöttem, hogy Judit ítéletében bízva sok értékes betekintést, és izgalmas tapasztalatot nyertem. Jobb bevezetésem nem is lehetett volna egy erdélyi testvér-egyházközi kapcsolathoz, mint az a szerencsés körülmény, hogy Judittal találkoztam, és elfogadtam a tanácsát.

Az én bördömben ajándékok voltak: egy nagyon egyszer fényképező gép, sok hozzávaló filmmel; egy színes póló a San José-i egyházközség logójával; valamint egy diktafon, akkumulátorral. (Eltelt két év, mire rájöttünk, hogy kellene hozzá egy európai áramon használható töltő.) A hátizsákomban volt egy olyan unitárius történelmi szöveg, melyről biztos voltam, hogy a partner-lelkész értékelni fogja. Judit biztosított róla, hogy Kászoni József tanult angolul. (Amíg el nem kezdtem svédül tanulni, nem is voltam képes felmérni, mennyi ide-

ig is kell angolul tanulnia ahhoz, hogy azt a tudományos – Erdély, Britannia, és Észak-Amerika – történetéről szóló szöveget el tudja olvasni.)

Arra számítottam, hogy tisztítószeres (Kleenex) csomagokra szükségem lehet, de arra nem, hogy lelkészi palástra lesz szükségem. Becsomagoltam egy üres naplót. Úgy értem ürest, kivéve az első oldalt, ahová Confucius tanácsát írtam be mottóként: „Bárhová méysz, teljes szívvel menj.”

1990 május 23-án reggel korán szólt az ébresztő. Azt terveztük, hogy a kaliforniai San Francisco-ból az Illinois-i Chicago-ba repülünk, onnan Londonba, majd Bécsbe, onnan pedig egy átszállás nélküli vonattal Budapesten keresztül Segesvárra. A Kaliforniai Berkeley-ből, az erdélyi Hargita megyében lévő Homoródszentmártonig ez egy ötven órás út jelent. Eljuttatuk az útvonalat Kászoni Józsefnek Judit édesanyján keresztül, aki biztosított minket arról, hogy május 25-én várni fognak az állomáson. Kiderült, hogy a dátum éppen pünkösd péntekére esett, pünkösd lévén az erdélyi unitáriusok négy legnagyobb ünnepe közül az egyik. Csak Budapestig tudtunk vonatjegyet vásárolni, de Judit biztosított arról, hogy semmi gond nem lesz ott megvenni a jegyet az alatt a több, mint egy óra alatt, amíg ott áll a vonat. Vagy – amennyiben mégsem lenne elég az idő – a vonaton pótdíj ellenében mindig lehet venni a kalauztól. Kászoni Józseffel soha életemben nem beszéltem, ráadásul jegyem nem volt az út legkritikusabb szakaszára, így aztán az egész olybá tnt, mint vakon az ismeretlenbe lépni.

Mialatt első repülőnkre vártunk San Francisco-ban, Robin olvasott egy jelentést valamelyik újságban arról, hogy a román Kárpátokban volt egy 7,8-as erejű földrengés. Észak-Kalifornia a földrengések hazája. Ha mi ezt halljuk: „7,8-as fokozatú földrengés a Richter skálán”, azonnal összeomlott hidakat, és tönkrement vasutakat képzelünk el. Kelet-európai kalandunk teljesen új színben kezdett feltűnni. Korán érkeztünk a reptérre, és úgy döntöttünk, megpróbáljuk felhívni telefonon a homoródszentmártoni lelkész lakot, hogy egyáltalán áll-e még. (Juditól ilyen telefonszámot kaptunk: „Homoródszentmárton 8”.) A telefontársaság viszont azt mondta, hogy legalább negyvennyolc órába fog telni, hogy egy olyan telefonkezelőt találjanak, aki beszél románul és magyarul is. Ezen meg sem lepődünk. Azt már megtanultuk, hogy az államokbeli, meg a román postának hét hétbe te-

lik kikézbesíteni egy levelet, és a választ visszahozni. (Akkoriban még senkinek sem volt közülünk e-mailje.) Robin és én egymásra néztünk, és azonnal megegyeztünk: természetesen megyünk; a földrengés azt is jelentheti, hogy Romániában a vonatok üresek. És – szívünkkel a torkunkban, ám tágra nyitott szemekkel – léptünk.

Harminchárom órával később vonatumk, az Orient Express – melynek utolsó megállója Isztambul, az összes kellemes dolog hiányával, amelyet az „Orient Express” felidéz – behúzott a budapesti keleti pályaudvarra. Eddig szóltak a jegyeink. Összesen egy óra pihenést állt rendelkezésünkre, és készen voltunk arra, hogy leugorjunk a vonatról, amint csak lehet, odarohanjunk a jegypénztárhoz, hogy megvásárolhassuk helyjegyeinket, melyek szükségessé váltak a továbbutazáshoz Romániába. Reménykedtünk, hogy kapunk még helyet a hálókocsiba, hogy ne kelljen egész éjjel végigülnünk az utat. Ám amikor kinéztünk az ablakon nem akartunk hinni a szemünknek. Hatalmas tömeg hullámozott a peron minden négyzetcentiméterén, és még az utcára is kinyúlt. Nem is tévedhettünk volna nagyobb, amikor azt gondoltuk, hogy majd az emberek otthon maradnak a földrengés miatt. Mégis mi történik? Ha ennek a rengeteg embernek jegye van, akkor erre a vonatra már nyoma sincs jegynek a pénztárnál. Micsoda kiábrándulás lenne, ha az után a hosszú út után végül is nem jutnánk el Erdélybe!

Megosztottuk a feladatokat: Robin ott maradt rizni a két helyet meg a négy b rördöt, miközben abban reménykedett, hogy egy arra járó kalauztól helyjegyet, esetleg álló jegyet (ha ilyen létezik) vásárolhat; én pedig belevetettem magam a hullámozó tömegbe, hogy megkeressem a jegypénztárat, és próbálkozzam a lehetetlennel, mármint azzal, hogy jegyet vásároljak arra a vonatra, amelyre – szemmel láthatólag – minden jegy elkelt. Idáig már eljutottunk. A humoródszentmártoniak különleges el készületekkel vártak. Egyszer én el sem tudtam képzelni, hogy bocsánatkérő levelet kelljen írnom, mert nem jutok el hozzájuk. Teljes elszántsággal tettünk meg mindent azért, hogy a látogatásom létrejöhessen.

Az árral szemben törtem magamnak utat, ami borzasztóan nehéz volt, hiszen az emberek roham alá vették a messze nagyon kevés kocsival rendelkező vonatot. Egyszer csak a peronok összefutottak, és ott már csak nagyon kevés ember forgolódott. Kiszúrtam magamnak egy fiatal embert. Abban reménykedtem, hogy észak-amerikai, mert Nike sportcipőt, és North Face hátizsákot viselt.

– Tudna nekem segíteni? – kérdeztem. Kiderült, hogy magyar, és teljesen fellelkesült azon, hogy angolul beszélhet. – Mi készíti ezt a rengeteg embert, hogy éppen erre a vonatra szálljon? És hol vehetnék egy jegyet Sighisoara-ra?

– Segesvárra gondol? – kérdezte türelmesen.

– Nem hiszem – válaszoltam.

– Segesvár a város magyar neve – magyarázta türelmesen. Szívem mélyén köszönetet mondtam az idegen kedvességéért. – Én egy csoporttal utazom. Tizenkét katolikus zarándok, együtt utazunk a Fekete Madonna kegyhelyéhez, Csíkszereda mellé.

– És ez Romániában van? – kérdeztem, miközben kétségbeesve gondoltam arra, vajon mennyi idő kell nekem ahhoz, hogy a nyelvem képes legyen kimondani ezeket a román helyneveket. Vagy magyar helyneveket? Mindenesetre, most nem úgy nézett ki a dolog, hogy ez valaha is meg fog történni, mert már eltelt húsz perc a vonat várakozási idejéből.

– Csíkszereda közel van Segesvárhoz, Romániában, ahova önnek kell utaznia. A csoportunknak pedig Segesváron át kell szállnia, hogy Csíkszeredába jusson, nekem pedig van egy Segesvárig szóló jegyem, amit eladhatok önnek.

Hitetlenkedve bámultam rá, fel is lélegeztem, de aztán eszembe jutott Robin.

– Annyira szeretném megvenni a jegyét, – mondtam izgatottan – de velem van a férjem, így két jegyre van szükségünk.

– Két jegyre van szüksége, Segesvárig? Van két jegyünk Segesvárig!

Ki ez a szentember? Vagy szemfényvesztés? És mi hozta ilyen csodálatos módon az utamba? Megkérdeztem:

– Tudja maga mit jelent az, hogy „túl szép, hogy igaz legyen”?

Bólintott: – De igaz. A csoport két tagjának dolgoznia kell, így nem tudnak velünk jönni. Van két fölösleges álló jegyünk Segesvárig, erre a vonatra. Ön és a férje felhasználhatja ezt a két jegyet, és katolikus zarándokká válik – vigyorgott. Aztán töprengve kérdezte: – Vagy nem szeretnék kifizetni a különbséget a hálókocsira? Túl drága?

Gondolva arra a rengeteg emberre, akik egész éjjel állni fognak ezen a vonaton, biztosítottam t a fel 1, hogy Robin és én boldogok leszünk, hogy kifizethetjük a jegyeket, és csatlakozhatunk a csoportjukhoz, a két nagyönis kényelmes, hatszemélyes hálókocsi egyikében.

– De ha én most elmegyek a férjemért, és feladjuk helyeinket, maga itt lesz még, amikor visszajövök?

Megígérte, hogy ott lesz. Az alku megerősítéséért, mondtam, hogy én „lelkipásztor” vagyok, remélve azt, hogy egy vallásos ember jobban betartja azt az ígéretét, amit egy lelkésznek tett.

A lélegzete is elállt:

– Maga pap? – kérdezte.

– Igen, pap vagyok, – mondtam, és közben arra gondoltam, hogy ez nem is hazugság, csak fordítás.

– Még soha életemben nem láttam n i papot – mondta, és odafordult a többiekhez, hogy elűjságozza: érdekes embereket talált, akik megvásárolják a két jegyet.

Visszanyomakodtam a folyamatosan dagadó tömegben, és sikerült is elérni a vasúti kocsit, ahol Robin várakozott türelmetlenül. Csakhogy abba a csoportba, amely próbált felprézni a kocsit a lépcsőjén, már nem sikerült befurakodnom. A peronon álltam és onnan kiabáltam Robinak. Persze, hogy nem szívesen hagyta ott a két helyet, amit szerezett; ám miután sikerült meggyőződnöm,

* Priest = katolikus lelkész.

hogy jöjjön velem, ugyanolyan boldoggá tett két utast – akik már belenyugodtak abba, hogy egész éjjel állni fognak –, mint amilyen én voltam, hogy a katolikus zarándokot megtaláltam. Robin az ablakon keresztül kellett kiadja a poggyászsunkat. És míg kifelé vergődött abból a kocsiból, ahová befelé nyomakodtak az emberek, én vigyáztam két utazó barátunkra, meg a két nagyobbra, a Gellérd Judit féle szövetség számára. Megtanultam idegenek kedvességében bízni, de legalábbis magyar zarándokok kedvességében. Csodálkoztam azon, hogy a fiatalember kihangsúlyozta: nekem nem látogatónak, hanem zarándoknak. Vajon mit értett ez alatt? És még mindig nem értettem, miért verekedett ekkora tömeg azért, hogy pont ezen a csütörtök esti vonaton utazhasson Romániába.

Megmentem inkább még mindig ott várakoztak a peronon arra, hogy a kalauz elkészítse a hálókocsi ágyait. A zarándokok boldogok voltak, hogy amerikai dollárban fizettünk a két jegyért. Mi tagadás, összehasonlíthatatlanul jobb volt ott ülni ezekkel a fiatalokkal, akik ki voltak éhezve a beszélgetésre, mint el a helyünkön, ahol az agresszív tömeg préselődött. Az sem volt mellékes, hogy ide volt jegyünk; ha ott maradunk, eredeti helyünkön, akár le is szállíthatott volna a kalauz már az első állomáson, ha nem tud jegyet adni. Az viszont meg sem fordult sem a mi, sem a megmentem inkább fejében, hogy valaki más jegyét használni nemzetközi úticéllal, akár illegális is lehet.

Mialatt a jócskán túlterhelt vonat a nagy magyar alföldön rohant velünk, mi – tíz katolikus és két unitárius univerzalista – sok közös dolgot fedeztünk fel egymásban. A magyarok mind a húszas éveikben jártak, és kivétel nélkül mindegyikük vágyott arra, hogy egy ideig angol területen éljen, és olyan munkát végezzen, hogy folyékonyan megtanulhassa az angolt, és a komputerkezelést. Kijelentették, hogy az, amit én teszek – mármint egy kaliforniai gyülekezetet összekapcsolni egy erdélyivel – az pontosan az a fajta zarándoklat, amit nekünk is végeznek.

Felfedeztük, hogy mindegyikünk titokban vallásos szövegeket, meg történelmi könyveket vitt az erdélyiek számára. A könyvek, – különösen a külföldön kiadott könyvek – nagyon értékesek voltak Erdélyben, hiszen a kommunista doktrína már régen meghatározta és behatárolta azokat a könyveket, amelyeket be lehetett hozni, árulni és kiadni Romániában. A Ceausescu kormány hosszú évekig fenntartotta drákói hozzáállását Erdély történelméhez, melynek megfelelően minden olyan könyv be volt tiltva, melyben az állt, hogy Erdély valaha is Magyarország része volt. Számomra ez ugyanolyan égbekiáltó és káros volt, mint azt állítani, hogy a holokauszt sohasem történt meg. Az a törvény, mely tiltotta a különleges engedély nélküli vallásos, vagy történelmi könyvek behozatalát Romániába, még mindig érvényben volt. Az én „nem engedélyezett” vallási könyvem Earl Morse Wilbur írása, Az unitarizmus történelme Erdélyben, Angliában és Amerikában. Mindannyian azon aggódtunk, hogy mi történik majd a könyvekkel – meg velünk – ha átkutatják csomagjainkat a határátkelnél.

Az első jegykezelés alkalmával nem volt semmi gond, ám éjfél tájban, amikor Aradra értünk, a magyar és a román határra, a román kalauz összegyűjtötte útlevelünket, meg a csoport-jegyeket, és elkezdett hangosan

vitatkozni. Egyáltalán nem voltam tudatában annak, hogy egy már amúgy is rossz helyzetet még rosszabbá teszek: idegességemet szabadjára engedve gyorsan és hosszasan kezdtem magyarázkodni addig, amíg Robin le nem írta nekem egy cetlire: „Jobb lenne, ha nem beszélnél angolul.” Aggodalmas rohamom ellenére is mosolyognom kellett. Olyan kedvesen közölte velem, hogy fogjam már be a szám... Ahhoz eleget tudtam, hogy a földrengést féljék, de ahhoz nem, hogy egy határátkelést féltsak. Megszakítva a szöveghatágot, a csoport legidősebb, ugyanakkor nagyon vonzó hölgye meggyőzte a kalauzt, hogy inkább kint beszéljék meg a problémát. Robin odasúgta nekem, hogy szerinte a baj abból eredhet, hogy az útlevelünkben szereplő neveink nem egyeznek a jegyeken lévővel.

Nem tudtam meg végül, hogy a hölgynek azért sikerült-e bennünket bejuttatnia Romániába, mert olyan okos volt, vagy mert olyan megnyerő volt, vagy mert hajlandó volt románul beszélni. Az csak később jutott eszembe, hogy esetleg lefizette a kalauzt. Ez az érett, intelligens nő mindenképpen elterelte fejünk fölül a veszélyt, melynek akár az is lehetett volna az eredménye, hogy leszállítanak a vonatról, amivel befejeződött volna a még el sem kezdődött testvér-egyházközi kapcsolatunk. Most megmentem még másodsorra ez a kedves, katolikus zarándokcsoport.

Hálóhelyemen kényelmesen kinyújtózva a férjem közelében, és összesen tíz új barátal a mi, és a mellettünk lévő fülkékben, mély hálát éreztem azért, hogy nem kell a túlszűfolt folyosón állnom, vagy a vonatról lekényszerítve Arad utcáit rónom, hogy egy szállodát találjak, vagy – borzalommal jutott eszembe – az állomáson bezárva egy nyugatra tartó vonatra várnom. Lassan a lelkiismeretem is elkezdett furdalni, és ilyeneket kérdeztem magamtól: „Ki vagyok én, hogy itt aludhatok nyugodtan, míg a többi utas szardíniaként van összezsúfolva, ugyanazon a vonaton?” Vagy: „Ki vagyok én, hogy kényelmesen éltem az elmúlt évek alatt, míg unitárius testvéreim Romániában kimondhatatlan nélkülözésben voltak részük?”

Rájöttem, mennyire igaz Pico Iyer kijelentése a Miért utazunk című könyvben: „Minden jó kirándulás arról szól, hogy kiszállunk önmagunkból, és megérkezünk valahová a félelem és a csodálkozás közepeibe... Eredetileg azért utazunk, hogy elveszítsük önmagunkat, másodsor pedig azért, hogy megtaláljuk önmagunkat. Én meg már előre láttam, hogy ez olyan kirándulás lesz, mely kivisz önmagamból, és letesz valahol máshol, olyan utazás, melyben én nem térhetek vissza ugyanolyan emberként, mint aki elutazott.

Valamikor később Robin felébresztett és némán mutatott rá egy magányos hegycsúcsra, ahol egy rom határozott körvonalai váltak láthatóvá a holdfényben. A Torda melletti Déva vára volt. 1568-ban, a tordai országgyűlésen Dávid Ferenc (az erdélyi unitarizmus alapítója és első püspöke) megnyert egy tíz napig tartó vitát, melynek következtében megszületett Európa első vallási tolerancia törvénye. Tizenegy évvel később, miután tanításait illegális újításnak minősítették,...

folytatása a 10. oldalon

Ünnepi megemlékezésre gyűltünk össze 2010. november 21-én, templomunk alapkövetelésének 75. évfordulóján. A szószéki szolgálatot Léta Zsolt legátus látta el, akit örömmel, már ismerősként fogadtunk. Felemelő, biztató szavakkal, szép gondolatokkal készítette fel a gyülekezetet az emlékezésre, hiszen az istentisztelet keretében került sor azután az 1935-ben megkezdett nagy munka méltatására.

Ennek a templomnak felépítését az erdélyi történelem megszámlálhatatlan vihara közül az egyik legdrámaibb eseménynek, és a trianoni diktátumot közvetlenül megelőző és követő időszakban a csonka Magyarországra vett és itt megragadt unitárius családoknak köszönhetjük. Isten házána építését ugyanis kik határozták el, és valósították meg a pestszentl rinci állami telep területén.

Az építők munkáját, a tervezést, az ezt kísérő vitákat, majd a változtatásokat, a nehézségeket, ezen küzdelmes, nagy anyagi áldozatokat követelő építkezés lefolyását kedves barátunk, a neves művészettörténész, Szűcs György mondta el igen élvezetes, szellemes előadásában.

Ezt követően a pestszentl rinci gyülekezet három jeles lelkipásztoráról emlékeztünk.

A templomépítő Peth Istvánról, a fáradhatatlan szervezőről, kiváló szónokról és mindig segítőkész emberről

szólt Bardócz Tódor András. Ezután Tóthné Erdő Mária gondnokunk beszélt, akinek nemcsak az építők melegszerű méltatását köszönjük, hanem azt, hogy sokszor emlékeztetett bennünket arra, hogy eleink milyen nehéz viszonyok között tudtak templomot építeni. Nekünk meg kell tisztoznunk emlékeket, tovább kell vinnünk azokat az értékeket, melyeknek útját eldeink kitaposták. Meg kell tartanunk templomunkat az utókor számára, hogy lelkünk épülését, hitünk megtartását szolgálhassa.

Ezután Huszti János lelkészünk áldozatos, az 1950-s években nagy nyomás alatt végzett közösségmegtartó – sajnos az egyházunkon belüli egyenetlenségektől, sőt támadásoktól sem mentes életútjáról – emlékeztet melegszerű szavakkal Kríza Dániel.

Végül a nagy szeretetnek örvendő lelkészünk, dr. Jakab Jenő fia, dr. Jakab Zoltán mesélt nemcsak a hivatását gyakorló szerény emberről, hanem a családfőről, az édesapáról, aki derűs, közvetlen egyéniségével, optimizmusával, humorával, felejtethetetlen összejövetelek szervezésével maradandó emlékeket hagyott mindenkiben, aki ismerhette t.

A felsorolt emlékek mellett a gyülekezet más tagjai is felidéztek lelkészeinkkel kapcsolatos, leginkább örömteli, meghatató pillanataikat, közös élményeiket.

De ne múljon el az emlékezés Molnár Pál egyházi említése nélkül, akinek keze munkáját a templom minden darabja és szeglete őrzi, emléktáblájával együtt. Munkáját, példáját a mai napig fáradhatatlanul folytatja kiváló fia, Molnár János, volt gondnokunk, gyülekezetünk oszlopa.

A felemelő istentiszteletet imádság zárta le. Mindnyájunk lelki megerősödését szolgálta, hogy imába foglalthattuk az elődöket, a templomépítőket, menekült családokat és a gyülekezet élén álló, az azt megtartó lelkipásztorainkat, Peth Istvánt, Huszti Jánost, dr. Jakab Jenőt.

Emlékezzünk rájuk mindig hálával és szeretettel!

Dr. Péterfy Réka

Bárhová mész, teljes szívvel menj...

folytatás a 9. oldalról

... a püspököt életfogytiglani börtönre ítélték. 1579 novemberében Déva várának börtönében, hideg, magányos cellájában a reformáció egyik hőse – Dávid Ferenc – mártírhálált halt. Amikor a gyerekeinknek a vasárnapi iskolában Dávid Ferencről beszéltem, a szemléltetés kedvéért úgy öltöztem mint ő. Most pedig rohanó vonatom ablakából néztem Déva várát, mely valahol ott rejti azt a börtöncellát, amelyben meghalt. Valódi zarándokhely ez unitáriusok számára szerte a világban.

Jó zarándokok módjára a maradékot megettük reggelire. És míg a kalauz ülésekké varázsolta vissza hálólhelye-

inket én a folyósón álltam, a mellett a fiatalember mellett, aki felajánlotta a budapesti állomáson a jegyet. Széles mosollyal arcán nézte a tovafutó tájat, majd felém fordulva mondta:

– Végre kinyíltak az Erdélybe vezető kapuk. Most éppen beérünk Székelyföldre. Ez az ország szíve, az anyaföld. Ez a föld, ez a különleges hely minden magyarban óriási vágyakozást ébreszt. – Majd mély érzéssel hozzátette: – Olyan sokáig tiltva volt számunkra...

Folytatjuk!

Ahol ketten vagy hárman egybegy Inek...

Nem arról vagyunk híresek itt a Viharsarok, az Alföld e szegletében, hogy elkényeztetik a hívek lelki vezetőket a templomlátogatással. Elnéztem többször több régi templom elkoptatott lépcsőit, padjait az elterült járók elterült térdeit hajlító méltósággal, az újabban épült (nem is tudom, hogy a környéken épült-e az elmúlt évtizedekben templom, csak imaházról hallottunk) imádság hajlékait nem fenyegeti ilyen veszély.

Mégis van mostanában a beköszönés szenteknek egy időszak, amikor megmozdul valami ezen a tájon is. Milyen kár, hogy ez csak egy bűnhétig tart, január harmadik hetében. Magas egyházi szinten nyitják meg az egyetemes imahetet valamelyik országos hírtemplomban az egyházfőnk. Vidéken pedig a lelki élet vezetői már hetekkel előre szervezik a szószékcséres szolgáltatásokat a különböző felekezetek között.

Évek óta figyelem ezen a vidéken, hogy vannak nagy lélekszámú felekezetek, ahol bizony a hívek közös imádkozási vágya nem hatja meg a lelkészeket, mert nem rendeznek imahetet, és ha véletlenül igen egy-két délután, akkor sem hívnak senkit, nekik sem mennek sehova, még saját felekezetükön belül sem. Ez csak kevés kivétel. A lelki élet vezetői többnyire híveikkel együtt részt vesznek az egyetemes imahét alkalmain.

Így van ez nálunk is évek óta. Ebben az évben is így vezettük be, saját templomunkban kezdtük, 16-án, vasár-

nap az imahetet, és szintén ott fejeztük be, 23-án. A közbeeső hét napjain pedig együtt voltunk, vagy itt, Füzesgyarmaton, vagy valamelyik szomszédos településen. Hétfőn mi Dévaványán szolgáltunk a református gyülekezetben. Kedden a füzesgyarmati katolikus gyülekezet gyönyörű kápolnájában (valamikor a híres Blauenstein grófok udvari imádkozó helye volt) Baráth János helyi református lelkész szolgált.

Minden gyülekezetben az istentiszteletet a helyi lelkész vezeti, a vendég lelkészek közül egyik prédikál, a többiek imádkoznak, bibliát olvasnak, verset, éneket adnak elő. Itt nekünk jutott az imádság, éneklés, versolvasás. A végén közös Miatyánkot mondunk és külön-külön áldást.

A református szolgatárs minden évben az imahétre szerzett énekekből, valamint az együttélés folyamán egymástól eltanult ismert zsoltárokból, hitvalló énekekből füzetecskét állít össze, amit kiosztunk a híveinknek. Szerdán az unitárius templomban voltunk együtt, ahol Hüse József nyugalmazott plébános szolgált, e sorok írója vezette az istentiszteletet, a református lelkész imádkozott, bibliát olvasott.

Mivel településünk sok máséhoz hasonlóan előreged közösség, híveinket nem csak a vasárnapi és ünnepi istentiszteletekre hozzuk el és visszük haza, ...

folytatás a túloldalon

Budapesten farsangoltunk...

Megismétlő élményben volt része kicsi gyülekezetünk 10 hittanosának és az őket elkísérő felnőtteknek, szülőknek, a felkészítő lelkész házaspárnak és buszvezetőnek. Immár 39. alkalma volt ez közösségünknek 1996 óta, amikor „felfedezett” a rádió és televízió, és élben vagy felvételen közvetíti hittanos, ifjúsági és felnőtt egyházi műsorainkat, istentiszteleteinket, vagy csak a lelkész megszólalásait, imáit, elmélkedéseit, híradásait.

Egész Békés megyében összesen nem volt ennyi ilyen adás, mint a mi kis egyházközösségünkben. Most mindössze másfél hét állt rendelkezésünkre a felkérés után a felkészülésre, mert január első hetén osztottuk szét a szerepeket. A naptári év szinte kikövetelte, hogy farsangi tartalommal töltsük meg az adást. Január 22-én reggel 6 órakor, sötétben indultunk el a polgármesteri hivatal által rendelkezésünkre bocsátott busszal (amiért fogadják hála köszönetünket).

Gyenge hóesésben volt részünk utunk elején, a városba, a püspöki hivatalba fényes napsütésben érkeztünk. Mindenkinek végtelen jó volt a kedve, de a gyomrunk szorult össze az izgalomtól. Egyeseknek azért, mert tudták az előző években, hogy milyen kemény munka vár,

mások pedig először vettek részt ekkora kalandban. 10 órakor kezdődött a felvétel, mint egy igazi filmstúdióban: először a jelmezek nélküli próba, szövegmondás, éneklés, majd a beöltözés, felállítás, mozgás, bevonulás, kivonulás, és újra a szerepek és énekek.

folytatás a túloldalon

Ahol ketten vagy hárman egybegyűnnek...

folytatás a 12. oldalról

... hanem most is ezt tették a lelkészek és olyan gyülekezeti tagok, akiknek gépkocsijuk van. Ez a hírünk is elment a vidéken sokfelé, s a visszajelzésekből tudjuk, hogy már más helyen is kezdik meghonosítani ezt.

Csütörtökön a reformátusoknál voltunk, ahova eljöttünk a szomszédos biharnagybajomi református gyülekezet tagjai, dalárdistái, lelkészüket vezetésével. Itt e sorok írója prédikált, majd a biharnagybajomi református lelkész, Domahidi Péter, aki szintén Erdélyből szakadt ide. A katolikus plébános imádkozott és bibliát olvasott, a vendég dalárda énekelt, a Baráth lelkészpár (János és Andrea) gitárkísérettel szép, hitvalló énekkel gyönyörködtette a jelenlévőket.

Minden alkalom szeretetvendégséggel, agapéval feje-

ződt be, amelyek során a megjelent hívek elbeszélgettek a mindennapi életről, a nem helybeliekkel új ismeretségek, barátságok kötődtek, tervezetéseket lehetett hallani a jövőre nézve, nyugdíjasoknak, dalárdistáknak találkozásáról.

A nyári búcsúnkra, amikor a toronyépítés 100. évfordulóját ünnepeljük meg márványtábla leleplezésével és konfirmációval, már meg is hívtuk a biharnagybajomi református gyülekezet férfi dalárdáját. Az imahét tovább folytatódott a testvérfelekezeteknél, de én már nem vehettem részt a többi alkalmon, mert hivatali kötelességem más szolgálatokra szólított el, valamint lekötött m. soron kellett részt vennünk feleségemmel, dalárdistáinkkal.

Budapesten farsangoltunk...

folytatás a 11. oldalról

Mindent többször felvettek, a szerepeket, verseket, énekeket legalább 10-12 alkalommal, hogy aztán a legsikeresebb kerüljön a képernyőre. 1 óra fele a kifáradt „m-vészek” minden ehett elpusztítottak a püspöki tanácskozóban, amit a szülők készítették, hoztak.

Már ott megtudtuk, hogy az adás február 13-án lesz délelőtt 10 óra után az MTV1-en, amit délután 1 óra után az MTV2-n megismételnek. Még futotta erre nekünk és kedvünkben arra is, hogy egy szép sétát tegyünk a napsütésben a nemzet háza, a Parlament környékén, megbámulva Európa második legszebb országházát (az első az angol). Aztán hazafelé egy étteremben a kis m-vészek megkapták a jól megérdemelt gázsit ennivalóban.

De kik is voltak ők, akiket itthon, Füzesgyarmaton nem igen látunk a „kiválasztottak” között: Korcsok Andris (bohóc); Tóth Gabika (vasutas); Tóth Imi (szerel); Kovács Sziszi (királyné); Rozmán Robi (madárijeszt); Korcsok Klári (komédiás); Molnár Betti (maskarások vezetője); Kovács Gréta, Laskai Gréti és Kovács Lola (a

farsangosok fogadói, beszélgető család).

Illesse köszönet a szülőkét (Molnár Sándorné, Korcsok Mihályné, Kovácsné Czeglédi Mária, Kovács Lajos), akik segítettek elkészíteni, beszerezni a maskarákat, megsütni a finom ennivalókat. Köszönjük a 7 tagú tv-stáb munkáját (Bencze Márton unitárius adásszerkesztőnek, akit a gyerekeink nagy szeretettel vesznek körül mindig), a buszvezető (Homoki Imre) fáradozását, az egyház támogatását, hogy ebben a csodálatos élményben részt vehettünk, tovább öregbíthettük unitárius egyházunk és alföldi városkánk, Füzesgyarmat hírnevét.

Reméljük, hogy még lesznek hittanosaink, akik támogató szülők és felnőttek, akik gyermekeik lelki-vallásos fejlődésére is odafigyelnek ebben az eléggé vegyes világban. (Itt jegyezzük meg már most, hogy május 29-én, vasárnap délelőtt 10 órától a Kossuth Rádió egyenes adásban közvetíti az unitárius templomból istentiszteletünket.)

Balázsi László

A kommunizmus áldozatainak emléknappja

„Szabadság! Ezt a megszentelt nevet könnyelműen, ingyen ajkadra ne vedd.” (Heltai Jeni : Szabadság)

1947. február 25-én jogellenesen letartóztatták, és a Szovjetunióba hurcolták Kovács Bélát, a Független Kisgazdapárt főtitkárát. Az Országgyűlés 2000. június 13-án elfogadott határozata értelmében 2001-től a kommunizmus áldozataira emlékezünk. Immáron tíz éve. Füzesgyarmaton idén emlékeztünk meg először erre a napra, köszönhetően Balázsi László mb. püspök úrnak.

Az Unitárius Egyházközösség 2011. február 20-án, a vasárnapi istentisztelet idejében várta a város lakóit. Ökumenikus istentisztelet keretében felavatták a kis templomunk falán elhelyezett márványtáblát. A felirat: „SOHA TÖBBÉ! A KOMMUNIZMUS 100 MILLIÓ ÁLDOZATA EMLÉKÉRE 2011. FEBRUÁR 25.” Megemlékezések, beszédek, énekek, versek hangzottak el.

Felkavaró élményben volt részem, felelevenedtek a régi családi, sokáig titkolt események, a még beforratlan sebek. Tudom, hogy rajtam kívül a többi jelenlévőnek is hasonló gondolati lehetnek, hiszen a levegő rideg volt, a csendet áthatotta az emlékezet, az emberi szívek pedig görcsbe merevedtek.

És hogy miért ezt a Heltai idézetet választottam? Többek között azért, mert a vers elhangzott a megemlékezés során, valamint ha elkezdjük értelmezni a sorokat, akkor elgondolkozunk azon, hogy a szabadságot mennyivel másképp értékeljük aszerint, hogy „raboskodtunk érte”, vagy pedig örökségül kaptuk.

Kovácsné Czeglédi Mária Tünde

SOHA TÖBBÉ!

*Látjátok? Éjben élünk, mint vakok...
S az ezersípú nyár nem orgonáz...
Tapintanánk a bársonyos egekbe,
Ujjunk hegyéből kiserken a vér,
Mint koporsóba, be vagyunk szegezve...
Simogatnánk a sugaras napot... DE...
Bebádogoztak minden ablakot!...*

*A rádiók csak üvöltsék rekedten
A szabadságot, s az ember jogát.
Itt érzi csak befalazott testem
A milliókkal Moszkva ostorát.
S Váctól Pekingig zúgják a rabok:
- Ha nem vigyáztok, az egész világon
Bebádogoznak minden ablakot!*

... írta Tollas Tibor költ saját, igazi rabságáról, de jelképesen a Gonosz Birodalomban él többség (az Egyesült Államok egyik legnagyobb elnöke, Ronald Reagan nevezte így a kommunista világ zászlóviv jét, a Szovjetuniót) és a leigázott, megszállt országok sokmilliónyi haszonélvez lakáj népén kívül él többség szellemi-lelki-fizikai rabságáról. De a történelem Urának, a jó Istennek, még ha nemzedékeknek is kellett iszonyatos szenvedéseket átélniük, gondja volt arra, hogy a fák ne menjenek az égig. Bár még mindig ennek az eszmének is (még volt és van egy néhány ilyen!) fekete foszlány-felhő belengik a szabadság kék egét, néha kísértetként bejárja a szabad világot, hisszük, hogy nincs már maradása égen és földön, a történelem szemétdombjára kerül. 100 milliónyi áldozatára a túlélők, akik többségükben szintén áldozatok voltak, és leszármazottaik kötelesek emlékezni, hogy soha többé ne tegyen nyomo-

rékká népeket, nemzeteket. Minden ilyen alkalommal békévé old sok mindent az emlékezés, szabadon idézve József Attilát, de feledni nem szabad.

Ezért is érdemes idézni két nagy elme, gondolkodó, író megfogalmazását. A szám zött, Nobel-díjas Szolzsenyicin, aki a kommunizmus bukása után térhetett csak haza, így fogalmaz : „A kommunistáknál kártékonyabb és veszélyesebb embertípust még nem produkált a történelem. Cinizmusuk, szemtelenségük, hataloméhségük, gátlástalanságuk, rombolási hajlamuk, kultúra- és szellemellenességük elképzelhetetlen minden más, normális, azaz nem kommunista ember számára. A kommunista nem ismeri a szégyent, az emberi méltóságot, és fogalma sincs arról, amit a keresztény etika így hív: lelkiismeret. A kommunista eltorzult lélek... egészséges szellem európai ember nem lehet kommunista. Nincs olyan vastag birt igényl hazugság, amit egy kommunista szemrebbenés ki nem mondana, ha azt a mozgalom érdeke vagy az elvtársak személyes boldogulása úgy kívánja.” E nagyszerű író egyike volt annak a 20 millió embernek, akik a szovjet Gulágokon érezték meg, tapasztalták meg ez eszmerendszer „felsőbbrendűségét”.

De gulágok sokasága volt minden leigázott országban és ott is emberek milliói veszítették életüket, vagy éltek szabadságuktól megfosztottan, embertelen körülmények között. A mi nyomorgatott nemzetünknek nagy szelleme, Márai Sándor, a neves író, aki önkéntes számvetésben kellett éljen és meghaljon, mert elztek Moszkvának a szétdarabolt hazában uralkodó, helyi csatlósai. Így ír: „A kommunizmus megbukott, minden értelemben. De a kommunistáktól...

folytatás a túloldalon

ÍGY ÉLÜNK ÉS DOLGOZUNK FÜZESGYARMATON, VALAMINT A GYULA ÉS KÖRNYÉKE SZÓRVÁNYGYÜLEKEZETBEN...

Nem volt könnyű ez a tél senki számára. Megviselte egészségünket, megviselte anyagi körülményeinket. A hatalmas hőmérsékleti különbségek, ingadozások még a legedzettebb szervezetet is próbára tették. A nagy hidegek és a borongós, sötét napok vitték a gázmérket és villanyórákat elre rendezesen. Kis közösségünk így is, ilyen helyzetben is a hagyományosan, a körülményekre nem figyel életét élte. A f városi újévi szolgálat után, január 2-án mi is megtartottuk itthon az ünnepi istentiszteletet. Beszámoltunk a 2010-es évünk szertartásairól, felolvastuk az aranykönyvi bejegyzéseket. Egyben meghívtuk a gyülekezet tagjait a január 16-i számadó közgyűlésre és esedékes választások megtartására.

Január 9-én az 1568. január 6-13. között tartott tordai országgyűlés lelkiismereti és vallásszabadság törvényének kihirdetésére emlékeztünk, idézve a korszakalkotó törvényt.

Január 12-én Ibrányi Éva alpolgármesterasszony összehívta egyeztetésre az egyházak, civilszervezetek és alapítványok vezetőit, képviselőit a támogatások és

rendezvények megbeszélésére, a rendezvénynaptár elkészítésére. Mi mindháromban érdekeltek vagyunk.

A közgyűlésre való készülés közben kaptuk a kellemes hírt, hogy az MTV1 Bencze Márton vezette unitárius m. sora a füzeggyarmati fiatalokkal, hittanosokkal készítené adást. A farsangi témából e sorok írója által összeállított erdélyi-anyaországi anyagból készültünk a január 22-i, budapesti útra és felvételre, amiről külön beszámolót olvashatunk lapunkban.

Január 16-án megtartottuk a számadó közgyűlést, aminek határozatait egyhangúan fogadták el a jelenlévők. Megköszöntük Barta János eddigi gondnok munkásságát, mert, egészséget kívántunk neki és feleségének. Új gondnok lett Bánsághy Sándor, akinek jó munkát kívántunk az elkövetkező évekre. Presbiterek maradtak Varga Andrásné, Barna Lajosné, ...

folytatás a túloldalon

... Simonné Bagdi Erzsébet, Kovácsné Csák Irma, illetve presbiterek lettek Kovács Bálint és Kovácsné

SOHA TÖBBÉ

folytatás a 14. oldalról

... nehéz lesz megszabadulni, mert senki sem olyan veszedelmes, mint egy bukott eszme haszonélvez je, aki már nem az eszmét védi, hanem meztelen életét és a zsákmányt.” Lényegretör fogalmazás. még akkor sem térhetett haza, mikor már szinte kimúlt a kommunizmus, mert annak ittmaradt és visszatér hatalomvéd i és haszonélvez i még évekig szívták magyar nemzetünk vérért.

Hálát adhatunk Istennek, hogy minden riogatás ellenére már nincs miért tartani attól, hogy újabb áldozatai lehetnek a náciizmusnak, holokausztnak, kommunizmusnak és más hasonló ordas eszmének. De, ahogy Ratkó József írja Jelek cím versében, meg kell jelöljük a jövő felé vezető utat, s ezek az emlékm vek mindig kell, hogy figyelmeztessenek. Ezért született meg többi emlékm vünk mellett ez a mai napi is: SOHA TÖBBÉ! A KOMMUNIZMUS 100 MILLIÓ ÁLDOZATA EMLÉKÉRE, 2011. FEBRUÁR 25.

Az emlékünnepet a városvezetéssel együtt hoztuk tet alá, ökumenikus istentisztelettel és áldással. A város vezetéséb l Ibrányi Éva alpolgármesterasszony szólt az emlékezés khöz. Farkas Zoltán, a megyegy lés elnöke, a t le megszokott, alkalomhoz ill , bibliai, vallásos alapvetés beszéddel üdvözölte a kis gyülekezet újabb ténykedését. Baráth János, Pánti László református lelkészek, Hüse József katolikus plébános és e sorok írója emlékbeszédeket tartottak. Az emléktáblát Farkas Zoltán, a megyegy lés elnöke és Balázi László megbízott püspök leplezték le. Jelen voltak a különböző civil szervezetek és pártok képvisel i, lovagok, vitézek, vendégek a településr l, Mez - túrról, Szeghalomról, Dévaványáról, Berettyóújfaluból.

A szép kivitelezés márványtáblát, mint az el z ek többségét is, Sz ke Tamás, Budapesten dolgozó k faragó szomszédunk készítette, amit Keblusek Béla virágkertészünk helyezett el a falon. Az emlékez m sorban verset adott el : Kovácsné Csák Irma presbiter, Kovácsné Czeglédi Mária presbiter, képvisel -testületi tag, a helyi FIDESZ elnöke, Bere Katalin képvisel -testületi tag, Antal Ági tanárn és Csák Emese, a polgármester személyi titkára. Dalárdistáink a gyülekezettel együtt öt hitvalló éneket, zsolnárt énekeltek el.

A megemlékezésre T kés László, az Európai Parlament alelnöke és Lezsák Sándor, az Országgy lés alelnöke elküldte jókívánásait. Ha nem lett volna el re lekötött elfoglaltságuk, velünk emlékeztek volna. Álljon itt végül egy versel atyánkfia néhány sora, amit a „Mint a szép híves patakra” kezdet zoltár dallamára szerzett egy másik énekünk ihletésével:

*Hordozhatod zsarnok láncát, és a rabságod kínos,
Ha hitedet el nem játszod, s becsületed megtartod,
Örvendhetsz és vigadhatsz, légy büszke,
hogy magyar vagy,
Krisztus-hited mindig megvéd, Istenbe' ne kételkedjél!
Reménykedve szólunk Hozzád, irgalomnak Istene,
Hogy megtartottad életünk, s boldogabban élhetünk,
Eltűnt az átkos világ, nincs többé háborúság,
Ember embernek testvére, Istenország építője.*

Balázi László

ÍGY ÉLÜNK ÉS DOLGOZUNK...

folytatás a 13. oldalról

Czeglédi Mária Tünde. Tevékenységükhöz kívánunk kintartást, önzetlen munkát! Zászlóanya lett Barta Jánosné, Homokiné Daru Zsuzsa, Em dy Józsefné és Kovács Bálintné.

Gyulai szórványunkban Kispálné Romvári Etelka maradt a gondnok, K váry Zoltán és Sóti Frigyesné presbiter. Az elköltözött Székely Dániel helyére Kovács Attilát választottuk meg.

Január 16-23. között zajlott az egyetemes imahét, amelyr l külön beszámolót olvashatunk.

Január 22-én „kirándultunk” a f városba hittanos gyerekeinkkel a farsangi adás felvételére.

Január 25-én, Debrecenben utolsó útjára kísértük és eltemettük dr. Ferencz Kálmánné sz. Ali Ida, 78 évet élt testvérünket. A család Szarvason lakott, egyik fia Nyíregyházán, a másik Veszprémben rakott fészket. Az elhunyt Bárádon született, debreceni házasságkötésük után Püspökladányba, Mez túrra kísérte a család a férjet, az édesapát, mind magasabb el menetele, beosztásai miatt. Tartalmas, szép élet után tért vissza terem t jéhez. A

családi élet szépsége mellett meg kellett küzdjön nehéz betegséggel is, amihez kintartása, hite adott er t szerettei mellett. Isten adjon csendes pihenést az elköltözöttnek, az él ket vigasztalja.

Január 29-én Budapesten megtartottuk az Egyházi Képvisel Tanács évi, els , rendes ülését.

Január 30-án a helyi Hajnal István Id sek Otthonában tartottuk meg a soros istentiszteletet.

Február 5-én Béli megyerén nyugdíjas farsangi találkozót tartottunk dalárdánk részvételével.

Február 12-én, Budapesten tartottunk ökumenikus istentiszteletet az orosz gy r b l való kintörési kísérlet emlékére, ahol sok ezer honfitársunk, köztük erdélyiek vesztették életüket.

Február 13-án csodálhattuk meg hittanosaink produkcióját az MTV1 és MTV2 adásában.

Február 14-én és 15-én Kolozsváron részt vettünk a Magyar Unitárius Egyház Alaptörvénye megalkotásának el készít munkálataiban az Erdélyi Unitárius Egyház vezet ségével.

Február 18-án Békéscsabán Farkas Zoltán, a megyei és elnöke meghívására a megyei felekezeti vezetők és a megyei felekezeti vezetők tárgyalást folytattunk egyházaink megyebeli szerepvállalásáról, tevékenységéről, a nemzetegyesítő ország-vezetés terveiben való részvételről, támogatásról.

Február 20-án tartottuk a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapját és a tábla felavatását, amiről részletes beszámoló olvasható, és amit két városi tévé is felvett, és két alkalommal is megmutatta a tévé képernyőjén és a Körösladányban. Újságok, internetes híradások is szóltak róla.

Február 21-én Újkígyóson (80 km-re innen) elbúcsúztattuk Székely Dánielt, 80 évet élt testvérünket. Kolozsvár mellett, a mezősegyesi Magyarországon született. Kolozsváron teljesedett ki élete szerkesztőként és az esetet megvívta érzékkel kezelte a ként. Nagyon szerette az irodalmunkat, Ady Endre volt a „mindene”. A Korunk folyóiratnál dolgozott. Három fiút neveltek fel, két unoka örvendeztette meg idős napjaikban. Élete végén nehéz betegségben szenvedett, de szerettei mellette álltak. A szórványgyülekezetünknek presbitere volt éveken át. Pihenjen csendesen, a gyászolóknak adjon az Isten vigasztalódást.

Február 26-án, Budapesten tartotta egyházunk az egyesülést szentesítő zsinati ülést.

Február 27-én tartottuk istentiszteletünket a helyi Hajnal István Idősek Otthonában, valamint Gyulán, a Pándy Kálmán Kórház katolikus kápolnájában, ahol megemlékeztünk Székely Dánielről, beszámoltunk a szórvány 2010-ben végzett munkájáról, életéről.

Február 28-án részt vettem Budapesten a Nagy Ignác utca, 2-4. szám alatti ingatlan 49%-a „arany tulajdoni lapja” ünnepélyes átadásán, amikor dr. Semjén Zoltán miniszterelnök-helyettes és Csallóközi Zoltán államtitkára, Szászfalvi László, az egyházi ügyek államtitkára, dr. Molnár Zoltán, az MNV Zrt. vezérigazgató he-

lyettese, dr. Fedor Tibor, Schanda Balázs és más hivatalos személyek, sajtótájékoztató keretében üdvözölték egyházegyesítésünket is a jogos tulajdonunk birtokba vétele mellett.

Március 6-án, vasárnap Mezőtúron, a református templomban ökumenikus istentisztelet keretében zászlószentelést tartottunk, amelyen a Nemzetiség adományát szenteltük fel.

Március 10-én részt vettünk Gyomaendrőd klubestjén mintegy féltucat településről kb. 250 jelenlévővel, és megköszöntöttük a testvéreinket a Nemzetiség alkalmából.

Március 13-án ünnepi istentiszteletet tartottunk a közeli Nemzeti Ünnep alkalmából.

Ugyanaz a nap délután tartottuk a templomban a nagyböjti gyermek-istentiszteletet, amelyen Tóth Gabika és Tóth Imike hittanosok végezték a „szolgálatot”. Utána tombolázás volt. A tartott gyermekistentiszteleten kedves meglepetésben volt része a hittanosoknak: a városi önkormányzat a tévében szereplő 10 hittanost, Füzesgyarmat hírnevének öregbítéséért egyhetes ingyenes fürdőbelépéssel ajándékozta meg, amit köszönünk. Az ajándékot Kovács Lajosné Czeglédi Tünde képviselő-testületi tag adta át a hittanosainknak.

Március 15-én délután részt vettünk a városi megemlékezésen és koszorúzáson, utána a református templomban ökumenikus istentiszteleten emlékeztünk 1848/49 eseményeire.

Benne járva a húsvétra való előkészületi időszakban nagy gonddal készülünk a Passió előadására, valamint az ünnepre, amit a munkánkhoz lelki megújulást remélünk és várunk. Ünnep- és tavaszvárásunkban is legyen velünk a mindenható Isten gondviselő jósága.

Balácsi László

SZEGED

A karácsonyi énekek reménységgel töltik el a hívek lelkét. A karácsony a születés, az élet ünnepe is. A karácsonyi istentisztelet keretében Kiss Mihály lelkész megkeresztelte Kuna Zoltán és Nagy Zsuzsanna Előd nevű kisfiát. A gyöngyös hang a jövő élet hangja, mindenképpen örömmel töltött el. Sok gyermek jelenléte emelte az ünnep bensőséges hangulatát. A megkeresztelt fiú testvérei: Kuna Máté és Áron, valamint Bohr Ági citeráztak, és mindhárman karácsonyi verseket szavaltak. Szerepeltek a legkisebbek is: Bohr Anna és Marietta karácsonyi dalo-

kat énekeltek. Valamennyien ajándékcsomagot kaptak.

Sokan vettek úrvacsorát, amelyet Fekete József biztosított, visszaemlékezve halott szeretteire is.

Az ünnepi áldás kísérvé a megjelentek és szeretteik életútját.

Ha felcsendül az ünnepi ének,

Hirdeti a szeretet, az élet.

(M.R.)

Az újévi első istentisztelet Dávid vakmerő bátorságát biztatásként állította a hívek elé. Góliáttal le tudta győzni a kisebb és fiatalabb Dávid. Lelkierő, bizakodás, bátorság, hit, remény segítenek az életutakon.

A hívek megkapták az idei falinaptárt, amely a győri imaház és haranglábat ábrázolja.

Január 21-én Kiss Mihály búcsúztatta az újszegedi temetőben egykori lelkészünk unokaöccsét, dr. Kelemen Miklóst.

Februárban a prédikáció alapját Pál 2. levele a korinthusbeliekhez 3. rész 6. vers képezte.

Minden új év új gondolatok, remények hordozója.

Vitálisné Miklós Éva

Gyülekezeti élet Kocsordon 2010-2011. január

December 24-én karácsonyesti ünnepélyt tartottunk, mely alkalommal a szokott nagy számban gyűltek össze a részvevő unitáriusok. Istentisztelet után négy növendék mondott szavalatot, akiknek ajándécsomagot osztottunk a díszes karácsonyfa alól. A szép nagy karácsonyfa feleségem díszítette fel horgolt és keményített angyalkáival, melyekből minden templomnak ajándékozott az ünnep előtt, ahol megfordult. Másnap megünnepeltük a karácsonyt mindhárom gyülekezetünkben úrvacsorás istentisztelettel, Vásárosnaményban a hétfői és másodnapján. Kocsordon megtartottuk a hétköznapi istentiszteleteket is az egész év folyamán. Tehát újév napját, nagypénteket az unitárius passióval, húsvét, majd pünkösd másodnapját, illetve az áldozó csütörtököt. Húsvétkor, pünkösdkor, szüzi hálaadáskor és karácsonykor is viszonylag népes gyülekezet vett úrvacsorát mindhárom gyülekezetünkben.

Január utolsó hetének első négy napján a többségi református egyház szervezésében megtartottuk az ökumenikus imahetet. Hétfőn én prédikáltam az unitárius egyház szertartása szerint a Kocsord katonavégi református imateremben az Apostolok cselekedetei 2,14-21; 37 „Mit cselekedjünk, atyámfiai, férfiak?” textus alapján. Beszédem mondanivalója a Jeruzsálemben mindenünnen összesereglett emberek különféleségén és egygyé kovácsolódásán alapult Jézus nevében. Nt. Szalay Kont Miklós házigazda lelkész örömét fejezte ki, hogy nem tette ki azt a két széksort az imateremből, amik miatt kissé zsúfolt volt a terem, mert akkor annyi embernek nem lett volna hova ülnie. Telt ház volt a teremben.

Kedden a református kollega prédikált az unitárius templomban az Apostolok cselekedetei 10,1-48-ból arról, hogy Jézus nevében nemcsak a judeabeli zsidók keresztelkedtek meg, hanem a tőlük idegen „pogányok” is, mint Kornéliusz százados, mert Jézus nevében a különbségek kiegyenlítődnek. Azt hangsúlyozta, hogy „ember az emberrel találkozik”, amit érzékletesen szemléltetett. Az unitárius templom valamivel nagyobb befogadó képességű, de alig az első padsorokban maradt üresen egy-egy ülőhely. Sok más gyülekezet, főleg református jött el hozzánk, hogy megemlékezzen templomunkban hallgassa meg szeretett lelképásztorát. Volt református jó szomszéd, aki az istentisztelet előtt csak azért látogatott meg minket, hogy ezt elmondja, mert most jár el először a templomunkban, és akkor is a saját papját tudja meghallgatni.

Szerdán a baptista imaházban prédikált Nt. Szalayné Gacsályi Dóra református lelkész a János 5.1-15. alapján. Jézus az „irgalom házában” meggyógyította a harminc éve betegeskedő embert, akitől azt kérdezi, hogy „akarsz-e meggyógyulni?” A beteg boldog hittel válaszolja, hogy igen. Olyan természetesnek tűnik, hogy ha mi ma betegek vagyunk, ugyanúgy válaszolunk, de

egészen más a fogalmunk a gyógyulásról. Mi csak testben akarunk gyógyulni. Pedig minden gyógyulás a lélekkel kezdődik, és nem az orvosnál a rendelésben, hanem Jézusnál a templomban. Gacsályi nagytisztelet asszony kórházlelkész. Elviszi a templomot a betegekhez, akik nem tudnak eljönni a templomba, csak ha meggyógyultak. A baptista imaház zsúfoltan tele van padokkal. Szabad hely csak úgy maradt, hogy az emberek hátul összehúzódtak. Így maradt elől néhány hely a később érkezőknek.

Az utolsó napon, csütörtökön Takács Zoltán baptista lelkész prédikált a Kocsord nagyfalusi református imateremben. Beszéde a Róma 1,15-17. alapján a szeretet evangéliumáról szólt, amely mindenkinek egy és ugyanaz: a Szeretet Lelkének üzenete abból a másik világból, ahol semmi sem árnyékolja be azt, amit a szeretet istene önmagából áraszt. A szeretet olyan, mint a bomba: ahol robban, ott nincs maradása semminek, ami nem Istentől származik. A reformátusok nagyobbik imatermében dr. Barkaszi Sándor polgármester úrnak és feleségének is csak úgy maradt ülőhely, hogy a református papi család két gyermeke foglalta nekik, akik külön széket kaptak, ami után a helyüket átadták. Én csodának tekintem, hogy álló vendég mégsem volt. Mindenütt annyi volt az ülőhely, ahányan együtt akartak imádkozni gyülekezetre való tekintet nélkül az ökumenikus imahétén. Éppen a baptista lelkészre való tekintettel – aki Mátészalkán él, és ott is részt kellett vennie a közös imahétén – a mi imahetünk nem esett egybe a másikkal. Köszönettel szeretném megemlékezni, hogy a baptista kollega erre a hétre kiválasztotta a mi énekeskönyvünkben a 134. számú, „Jézus él örökké” kezdetű unitárius éneket, amit a református és baptista énekekkel együtt tanult meg a vallásilag különböző, de lélekben egygyé forrott imádkozó gyülekezet.

Az imahét záróakkordjaként a református lelkész családjával látta a polgármester urat és feleségét, a baptista lelkész feleségével és két fiacskájával együtt, az unitárius lelkész és feleségét, valamint Pócsi Gábor unitárius gondnok urat. Az imahét hagyományának bevezetése óta kiterjed a figyelem arra, hogy vegetáriánus vagyok. Most is volt hústalan választék, amire most is volt rajtam kívül is, akit érdekelt. Hála és köszönet a bőséges és választékos ellátásért, valamint a társaságért, amely mindig nemzeti színű volt, de most talán még inkább. Isten éltesse kedves mindnyájukat, élükön a baptista kollegával abból az alkalomból, hogy szolgálata kezdete óta először fogyasztott el egy pohár jó erjesztett bort. Én nem vagyok absztinens, de most keményen tartózkodtam az alkoholtól a másnapi orvosi vizsgálat miatt.

Ilyen az élet, változó. Csak Jézus, akinek nevében egybegyűlünk, aki ugyanaz most és mindörökké.

Nyitrai Levente lelkész

A karácsonyi ünnepkör a beregi unitárius szórványban

Az ünnepi istentiszteletet karácsony vasárnapján délután tartották meg. „Amikor Jézus magáról szólt, önmagát semmilyen más módon nem nevezte, mint hogy Ember fia. Mit jelent ez a szó? Az eljövendő embert jelenti, mert a mostani ember tökéletlen, az önzés és er szak gyermeke... Viszont, ha követjük azt az utat, amit Jézus mutatott meg nekünk, akkor jön majd az új ember, az Emberfia, aki meg fogja találni a mennyek országát, a szeretet és a béke országát itt a Földön. Ez az alapvet értelme a karácsonynak.”

Nyitrai Levente lelkész

”Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békesség...”

Az úrvacsoravétel után karácsonyi énekeket énekeltek a fiatalok és kezdetét vette a szeretetvendégség. A családosok és a fiatalok szeretetsomagot kaptak. A szeretetvendégség közben 8-10 fiatal ifjúsági gy lést tartott, ahol megbeszéltek a jövő évi legfontosabb teend ket. El ször is összeírták a kátézni kívánó fiatalok névsorát, számba vették a leendő hittanosokat is. A tervek szerint 10-12 kátézó fiatal lenne, és 12 kishittanosnak kell foglalkozásokat tartani. Csoportos foglalkozásokon tanulmányoznak a kátét, és pünkösöd

táján a szórványlelkész Nyitrai Levente vizsgáztatná le ket az úrvacsoravétel el estéjén. Az évközi csoportfoglalkozásokat Felh s Szabolcs misszionárius, Deák József tb. presbiter és Szalóczy Béla népf iskolai elnök tartanák. A hittanos foglalkozásokat is k oldanák meg a beszolgáló lelkész felügyelete alatt. Idén karácsonykor is szétosztották az Értesít karácsonyi számait.

„Az Isten szeretet; és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és az isten is ő benne.” (1. János 4,16)

Unitárius Alkotók Társasága (UART)

Az Unitárius Alkotók Társasága december 5-én tartotta évzáró vezet ségi ülését. Az ülésen szó volt a Partium folyóirat szerkesztésér l, melynek gondjairól az alelnök Felh s Szabolcs számolt be. A vezet ség meger sítette egy korábbi döntését és a lap élére kinevezték Felh s Szabolcsot f szerkeszt nek. Számba vették a tagsági névsort és a végleges létszámot. Jelenleg mintegy negyvenöt tagja van a szervezetnek. Elhatározták, hogy a következő évadnyitó ülést Miskolcon tartják az unitárius (evangélikus) gyülekezeti teremben. Ekkor állítják össze a 2011-es évi programot.

Felhős Szabolcs

A Magyarországi Gondviselés Segélyszervezet első segélyakciója

Segélyszervezetünk nevéhez méltóan – tagjaink Isten munkatársai szeretnének lenni – karácsonyi és újévi szeretetsomagokat juttatott el a nagycsaládosok és az egyedülálló nyugdíjasok részére.

A Segélyszervezet önkéntesei 24 névre szóló segélycsomagot állítottak össze és juttattak el azoknak az egyházközségeknek a lelkészeihez, akiknek gyülekezeti tagjai a segélyezett családok. A Bartók Béla Unitárius Egyházközség, a Budapesti Unitárius Egyházközség, a Hódmez vásárhelyi Unitárius Egyházközség, a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség, a Pestszentl rinci Unitárius Egyházközség és a Beregi Unitárius Szórvány igényelt nagycsaládosainak és szükségben szenved inek segítséget. A segélycsomagok összesen 70 lélek számára jelentettek szerény ajándékot a karácsonyi és újévi id szakban. A családok számára 10 kg-os, az egyedülálló nyugdíjasok számára pedig 5 kg-os szeretetsomagok készültek, melyek tartós élelmiszereket és édességet tartalmaztak. Az anyagi segítségnél is fontosabb, hogy megajándékozott testvéreink tapasztalhatták és érezhették az egyházközségek gondoskodását és szeretetét. Több megajándékozott család megható levélben köszönte

meg, hogy hittestvéreik nem feledkeztek meg nehéz helyzetükr l és lehet ségük szerint segítettek mindennapi gondjaikon.

A Segélyszervezet azt tervezi, hogy a Magyarországi Unitárius Egyház közösségeivel karöltve élelmiszerbankot létesít, melyb l rendszeresen támogathatnánk az arra rászorulókat.

Léta Sándor lelkész, alelnök

Kádár-Dombi Péter és Kalló László tárlata

2011. február 6-án, vasárnap délben, az istentisztelet után nyílt meg Kádár-Dombi Péter székelykeresztúri szobrászművész és Kalló László székelyudvarhelyi festőművész kiállítása a Budapesti Unitárius Egyházközség (V. Nagy Ignác utca 2-4.) gyülekezeti termében. A tárlatot D. Udvari Ildikó művészettörténész nyitotta meg; közreműködött Jánkyné Szabó Mária kolozsvári énekesművész. A kiállítás egy hónapig látogatható.

Kádár-Dombi Péter – aki az elmúlt években készített kisplasztikáit hozta el Budapestre – 1955-ben született Homoródszentmártonban. Marosvásárhelyen szerzett tanári diplomát, majd Korondon kezdett tanítani. Itt kezdett érdeklődni az agyag megmunkálása iránt. 1996-ban Székelykeresztúrra költözött, ahol gyermekotthonban, illetve gyermekelhelyezőközpontban dolgozik. Több alkotótábor rendszeres vendége. Számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt; többek között Székelykeresztúron, Székelyudvarhelyen, Csíkszeredában, Korondon, Marosvásárhelyen, Baróton, Karcagon, Ajkán, Budapesten, Brüsszelben, Unnában, Szepsin és Amiensben. Életrajzi és munkáiról bővebb információ olvasható a www.kdp.ro oldalon.

Kádár-Dombi Péter így fogalmazta meg ars poeticáját: „Az agyagot véletlenül vettem kezembe, és amikor rájöttem, hogy érdekes és értékes formákat is ki lehet hozni belőle, István Lajostól, Korond neves keramikusától kértem segítséget. Bandi Dezső úrtól hasznos tanácsokat, útmutatásokat és bátorítást kaptam. Ezután autodidaktán módon a szakirodalom és a különböző művészi alkotások állandó tanulmányozásával bővítettem ismereteimet. Elkezdtem agyagba mintázni azt a sajátos világot, amelyet személyesen tapasztaltam meg: a székely paraszti életet, arcképeket, mozdulatokat, hangulatokat. Felfedeztem az átélte élményeim, amelyek mélyen bennem élnek, próbálom alkotássá alakítani.”

Eltérő életforma és simogató humor című írásában P. Buzogány Árpád így jellemzi Kádár-Dombi művészetét: „A pletykálkodó asszonyok, a templomba igyekvők, a bajszát pödrögő, a sópánkodó, a borkóstoló, a hazafelé tartó öregek alakjával jellegzetes élet- és testhelyzetet ragad meg Kádár-Dombi Péter. Egyrészt a maga eszközeivel karaktert formál, mert elképzeljük hogyan mozdulna tovább, hogyan szólalna meg, ha életre kelne az agyagszobor. Másrészt pedig általában véve jellemzi ennek a vidéknek a népségét, tehát meg tud ragadni olyan nemzeti jegyeket is, amelyeket

ugyancsak magunkénak vallunk.”

Kalló László festőművész 1959-ben született Székelyudvarhelyen. A helyi képzőművészeti iskolában tanult, majd 1983-tól bekapcsolódott a Bíró Gábor által vezetett festészeti körbe. Mesterei Verestóy Árpád, Sepsi Lajos, Nagy György, Orbán Áron és Zsigmond Aranka voltak, de művészi tevékenységének alakulásában meg-

határozó szerepet játszott Maszelka János is.

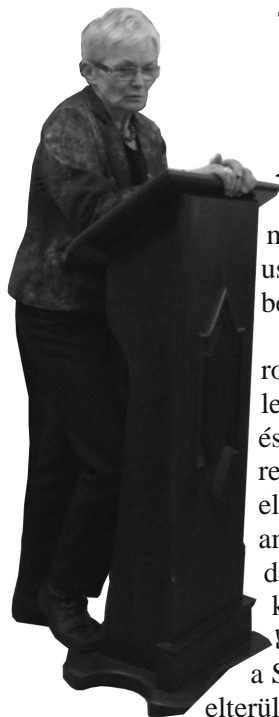
Rendszeresen részt vesz a homoródszentmártoni alkotótábor munkájában. Impresszionista modorú tájképeket készít. Akvarelljeiben tudja leginkább kifejezésre juttatni azt a harmóniát, amelyre egész életében vágyik. Paradox módon ezzel az anyaggal és technikával vív örökös küzdelmet. Festményein sajátos lelki szorongás keresztül jeleníti meg az erdélyi tájat, különösképpen foglalkoztatja az egyre pusztuló székely falu képének megörökítése. 2001-ben négy festőtársával megalakította a Paletta 5 alkotócsoportot, s azóta több alkalommal jelentkeznek csoportos kiállításokkal.

Kalló László 2004-ben stílust, technikát váltott: „Egy adott percben úgy éreztem, pillanatnyilag megtorpantam, ki kell mozdulnom. Nem az áztatott papírra festem az akvarelleket, hanem kifeszített, megszártított papírra, így más a hatás. A körvonalak határozottabbak, nem annyira sejtelmesek, apróbb foltokban próbálom ábrázolni a témát. Úgy érzem, ami bennem van, azt ki kell festenem magamból. Szeretek festeni. Gyermekkoromtól, amióta ceruzát vettem a kezembe, rajzolok. Ez az én sorsom, ez jelenti számomra az életet” – fogalmazott 2005-ben, a Székelyhon című lapnak nyilatkozva.

(rea)

Torockóiak találkozója Budapesten

A Magyarországon él Torockóról elszármazottak találkozóját tizenkettedszer rendeztük meg a H gyes Endre utcai unitárius egyházközség közösségi termében.

Tizennégy év óta vezetem a Torockó Vendégházat Torockón. Véletlen elhatározásból született az ötlet, és a helyszín kiválasztása is a szerencsén múlt. Több évtizeddel ez el tt jártunk már Torockón, s amikor helyszínt kerestünk egy vendégház létesítésére Aranyosszék környékén váratlanul jutott eszembe az a meghatározó kép, amelyet a Székelyk uralta völgy és az alatta elterülő kicsi falu látványa hagyott bennem. Így esett a választásunk Torockóra.

A Borév és Nagyenyed között húzódo völgyben fekvő Torockó akkor még kiesett az Erdélybe utazók jól ismert, megszokott útvonalából. Csendes, elhagyott kis település volt. A több mint száz éve épült és megmaradt házai a bezárt, lefüggönyözött ablakokkal sivár, szomorú képet mutattak.

A Transilvania Trust kolozsvári alapítvány 1993-ban elkezdett falumentési programja nyomán Torockó addig rejtett szépsége kibontakozott az egységes beépítés falukép gyönyör házaiival, a falu megélénkült, virágok kerültek az ablakokba és az utcára, és egyre több vendég látogatta.

Ebbe a környezetbe kerültem budapesti létemre, és nemcsak a vendégfogadás töltötte ki az életemet, hanem igyekeztem a falu életébe is bekapcsolódni, megismerni az embereket, a falu történetét és nagyon gazdag népművészeti értékeit.

Ez annyira megkapott és szívügyemmé vált, hogy 1999 szén hazatérve Budapestre a nyári üzemeltetés vendégház bezárása után, hiányozni kezdett Torockó és a torockói emberek. Így született az az ötlet, hogy megkeressem azokat, akik elkerültek falujukból, és Magyarországon élnek.

Ma több mint száz meghívót küldök szét minden januárban a találkozóra. A meghívottak között vannak olyanok, akik ugyan nem ott születtek, de számon tartják, hogy szüleik, nagyszüleik onnan származtak el, vannak, akik csak ideiglenes munkavállalók Magyarországon, és a kb. hatszáz f s falu majdnem tíz százaléka első generációs kivándorló, és letelepedett.

A budapesti találkozó ötlete az én önző kívánságomból született, de nagy örömemre a mai napig is igénylik, várják, és örömmel jönnek el. Nagyon sokan ott találkoztak rég nem látott rokonaikkal, s t fedezték fel a rokoni

kapcsolataikat (Torockón mindenki mindenkinek a rokona!), és ismerték meg egymást. Kialakult egy h séges kis csapat, akik minden alkalommal eljönnek Pápáról és Debrecenből is, legtöbbször Pest környékéről is, s t már a Torockót szeretik, vagy id közben Torockóra települtek is felkészülve a meghívottak listájára.

Az első id kben igyekeztem valami m sorral szolgálni: diavetítés Torockóról, kiállítás torockói kézimunkákból vagy könyvbemutató, de azt kellett tapasztalnom, hogy alig lehet az embereket leültetni az asztalokhoz, mert egy év elteltével nagyon sok megbeszélni valójuk van. Összeismerkednek, akik csak látásból ismerték egymást, fényképeket, relikviákat hoznak. Annak örülök a legjobban, ha gyerekek, unokák is jönnek. Ez az egyedül otthon nem hagyható kicsik esetében fordul el , sajnos a tizenéveseknek nincs kedvük a szülői programjához. Így fél , hogy „torockiságuk” tudata, és egymás megismerése sem alakul ki. És akkor kinek rendezzek harminc év múlva Torockó találkozót?!

Az idén is, mint eddig mindig a négy órára meghirdetett találkozó öt órakor egy rövid áhítattal kezdődött. Az idén kivételesen Kászoni József tiszteletes úr végezte, egyébként az egyházközség lelképásztorától, Léta Sándortól kapjuk ezt a pár perc elmélyülést.

Azután az összegyűlteknél meg kell hallgatniuk a beszámolómat arról, hogy mi történt Torockón az elmúlt évben. Ezt fontosnak tartom, hogy legalább ilyen kapcsolatunk legyen az „óhazával”. Nem vagyok kíméletes, sok nemtetszésemnek is hangot adok, de a falu fejlődéséről, szépüléséről, örömdetes eseményeiről is beszámolok.

Az idén két-két személyt is be tudtam mutatni, akik sokat tettek a faluért. Semsey Ágnes és Devecsei Ildikó budapesti csipkeverők is vendégeink voltak. Velük sok éven át szel egyhetes kézimunka szakkört szerveztünk Torockón, ahol többek között csipkeverésre tanították a vállalkozó szellem asszonyokat, lányokat. Azon kívül felmértük a még meglévő gyönyörű viseleti darabokat,

el szedettük a használhatatlannak hitt kendőt, lajbit és segítettünk kijavítani azokat. Örömmel tapasztaltuk, hogy – főleg a nagymamák – megvarrták, vagy varratták az egyszer több gyerek-viseletet kicsiknek. Ildikó fáradtságot nem kímélve szerzett megfelelő anyagokat, pártaszalagot, sőt a hiányzó kapcsokat az eredeti mintájára legyártatta itthon.

A másik pár: Klotz Miklós és Boda Petra fotósok, akik háztulajdonosok lettek Torockón, megmentettek, visszaállítottak régi formájára egy elhanyagolt házat. De fő érdemük, hogy egy kis galériát nyitottak, ahol saját torockói képeiket, könyvet, képeslapot, házi készítésű lekvárt, szép kézműves ékszereket, kerámiát árulnak, s majdnem minden darabnak valamiféle köze van Torockóhoz. Egyéni ízléssel kialakított, szép kis üzletükben csak értékes, nívós tárgyakat lehet látni, örömmel nézelődni is.

A beszámoló után – amikor már mindenki kellően éhes – és a torockói házipálinka körbekínálása után következik a Csiki Zelma és férje, Sanyi által főzött székelykáposzta, amit, remélem, meg nem unva fogyaszthatnak el minden évben a vendégek. Desszertet a lelkes háziasszonyok sütnek és hoznak mindnyájunk örömére.

A záróakkord a tombola – amihez szintén hozzájárulnak a résztvevők – s mindig akad egy-két gyerek – most egy két és fél éves kicsi lány – aki kihúzza a nyerteseket. A fő díj egy torta, amelynek a felirata: „Torockó visszavár”. Természetesen ez is elfogy az est folyamán.

Hálás vagyok és még mindig egy kicsit megilletődött, hogy az itt élő torockóiak szívesen fogadják és újra és újra igénylik ezeket a számomra szívvel melengtetett össze-jöveveleket.

Csonkáné Rácz Katalin

Színjátzó kör a H gyes Endre utcai gyülekezeti teremben

A színjátzó kör tagjai tavaly tél óta találkoznak hetente, hogy hódoljanak a játék, a játszás önfeledt örömeinek. Hogy mit játszanak? Van itt mindenféle: légszuszakó, közös számolás, fogócska, kiabálás és szuttogás, mesemondás és a Beugró című tv-m sorból ismert számtalan improvizációs gyakorlat. És hogy miért játszanak? Mert játszani jó. Mert a játék nem csak a gyereké, hanem természetes igénye minden embernek, kortól, nemtől, etnikai vagy vallási hovatartozástól függetlenül. A játék felszabadítja az embert, kikapcsolódást jelent főleg akkor, ha nincs tétje, ha nem eszközként használjuk a játékot valami más elérése érdekében. A játék akkor a legüdvösebb, ha azt önmagáért tesszük.

S főleg nálunk, a nyugati kultúra tagjainál a cselekedetek mögött legtöbbször egy másik cselekedet áll. Dolgozunk, hogy pénzt keressünk, és hogy a pénzbe bevessük élelmiszert, ruhaneműt, azokat az élvezeti cikkeket, szórakoztató elektronikát vagy valamilyen szolgáltatást, amit a pihenésért és sok esetben az örömet várjuk. Amikor hétfőn reggel fölkelünk érezzük a vállunkon az egész hetes robot súlyát, azt ami ránk vár, amit meg kell tennünk. Sokan vannak, akik egész héten csak a hétvégét várják. Legtöbbször várjuk valaminek a bekövetkeztét, és azzal vigasztaljuk magunkat, hogy már csak ennyit vagy annyit kell kibírnunk a várva várt esemény bekövetkeztéig. Az sem ritka, hogy félünk egy jövőbeli eseménytől, és amiatti félelmünk megmérgezi a jelenet. Az is előfordul, hogy nem tudunk elszakadni a múlt egy nehéz és szomorú időszakától, ami beárnyékolja a jelenünket. Vagy nagyon boldogok voltunk a múltban, és most elvesztett

boldogságunkat fájlaljuk. Nem a jelenben élünk, a múltban vagy a jövőn rágódunk. A játék a jelenhez köti az embert, megtanítja a jelenben élni; felszabadulttá tesz és feltölt energiával.

Ezért hát mindenkinek ajánlom a színjátzó kört, aki magára ismert, akinek van kedve egy kicsi de vidám csapatban játszani. A színjátzónak jelenleg kilenc állandó tagja van, akik most úgy határoztak, hogy eladják Václav Havel Kerti Ünnepe című abszurd darabját az erdélyi unitáriusoknak, valamint a H gyes Endre utcai templomba járó közösségnek. A darab próbálása közben jut időnk a már említett játékokra is. A találkozókat minden hét csütörtökön fél hattól fél nyolcig tartanak a gyülekezeti teremben vagy a lelkesi hivatalban. Ezúton is szeretné a színjátzó csoport megköszönni Léta Sándor lekésznek, hogy a hely biztosításával lehet végtette a színjátzó kör állandó működését.

A színjátzó kört Jakab Júlia – nekünk csak Julu – kezdeményezte és indította el. Zoltán Dominika felelős a játékokért és a darab rendezéséért. Mikor Domi tanulmányait egy fél évig Oroszországban folytatta, akkor Nacsá Nóra vette át a vezetést. Az is előfordul azonban, hogy egyes alkalmakat az éppen arra vállalkozó vezényeli le.

Így hát várunk szeretettel minden érdeklődőt, játszani vágyó fiatalot! Jelentkezni Léta Sándornál lehet.

Kozma Eszter

A házasság hetéhez

Mint Istennek szent és kedves választottai, öltsetek magatokra az irgalmasságot, a jóságot, a szelídséget és a türelmet. Viseljétek el egymást, és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panasza van a másik ellen. Ahogy az Úr megbocsátott nektek, ti is bocsássatok meg egymásnak. Legfőként pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke. S Jézus békéje töltse be szíveteket, hiszen erre vagytok hivatva, egy testben. Legyetek hálásak, Jézus tanítása éljen bennetek elevenen, s teljes bölcsességgel tanítsátok és intsetek egymást.

Pál apostol Kolossébeliekhez írt levele 3,12–21

Napjaink statisztikái arra intenek, hogy a figyelmünk a házasság, a család fontosságára tereljenek. Ezért minden év februárjában a házasság világnapjának nyilvánítottak egy napot. 2011 pedig a család éve is.

A család olyan szó, amelynek a jelentésében benne van a biztonság, a sziklaszilárd alap, az a hely, ahol felnőhetünk, amelyből ki-repülhetünk, ahová hazamehetünk. Olyan emlékeink származnak innen, amelyekbe belekapaszkodhatunk, mert amit ott hallottunk és láttunk, örökre megmarad. Az emlékek egy életre belénk véshednek, amelyek némelyike ugyan haloványabb, s tényleg néha egészen elhalványul, olyannyira, hogy már-már elfelejtjük, ám teljesen sohasem merülnek ezek feledésbe. Ez az a hely, ahol elkezdődik az életünk, és ott szeretnénk, ha véget érne.

Ha jobban megismerkedünk olyan emberek életével, akik tényleg nagy dolgokat vittek végbe, azt vesszük észre, hogy nem elvárásoknak akartak megfelelni, hanem belső indíték vezette őket. Olyan embereknél, mint például Schweitzer Albert orvos és lelkész, ez a belső indíték többek között jelentős részben a szeretet volt.

Mikor két ember, legyen fiatal vagy idős, megismeri egymást, nincsenek nagy elvárásai, csak annyi, hogy viszonzozzák a másik szerelmét. Aztán a házasság, az együttléte során felszínre kerülnek a másik féllel kapcsolatos elképzelések, elvárások, melyek elötte nem voltak olyan kifejezettek, nem voltak annyira fontosak. Egy idő után meglepő fordulatot vehet a házasság: egyrészt meg tudok-e vagy meg kell-e felelnem a párom elvárásainak? Másrészt: lehetnek-e elvárásaim vele szemben? Az elvárások tönkreteszhetik a házasságok többségét. Ha a másik fél nem felel meg az elvárásoknak, akkor vajon lecserélhető lesz-e? Hagyható-e veszni a közös élmény, a családi közösség?

Mikor belátjuk, hogy az elvárások csak akadályok a jó házasság elérésében, akkor nem elvárni kell dolgokat a házastársától, hanem első sorban jó példával elöl járni. Ne várjam a másik féltől a szeretetet, hanem első sorban én szeressem őt. Ne duzzogjak, hogy nem úgy cselekszik, ahogy én szeretném, hanem első sorban én adjam meg a

neki, amit szeretne. Jézus is ezt mondta: „Amit akartok, hogy az emberek titeket cselekedjétek, elötte magatok cselekedjétek velük.”

A család, mint a hit is, Isten ajándéka. A házastársak ajándékok egymásnak, a gyermekek ajándékok a szülőknek. És azok az erőfeszítések, mint például a házi segítség, megtartóztatás, áldozatvállalás, türelem, és még sorolhatnánk, amelyek az eszményi élet megvalósításához szükségesek, nem valami jóról való lemondást jelentenek, hanem valami rossznak az elkerülését szolgálják; ezzel a család érdekét, de egyúttal a közjót is előmozdítják. Az értékek hierarchiájának élére kell helyeznünk tehát a közjót és az emberi méltóságot. És nem korlátozódhatunk csupán a gyakorló keresztény családokra, törődniük kell az összes családdal. Mindenkinek segítenünk kell abban, hogy megközelíthesse a család eszményét.

Isten a teremtés hajnalán bizonyára olyan egyedülállóan, elesettnek láthatta az embert, hogy elhatározta: „Nem jó az embernek egyedül lenni; szerzek neki segítőtársat, hozzá illőt”. (1 Mózes 2,18.)

Az élet minden körülményei között a jó házasság egyik alapkövetelménye: egymásnak segítőtárs lenni. Ha az egyik elesik, a másik felemelhesse őt. Ha egyik beteg lesz, a másik álljon mellette, gondozza, ápolja, biztassa. Ha egyik lelki nehézségeken megy keresztül, a másik ott legyen mellette, vállalja át a másik feladatait, és azokat végezze el helyette.

Egymáshoz illeni azt jelenti: egymást kiegészíteni, ami az egyikből hiányzik, az talán megvan a másikban, és mindig úgy kell az erőket összeadni a házastársaknak, hogy azok megsokszorozódjanak.

Léta Sándor

A magazinunkban szereplő kisplasztikák megtekinthetők: www.kdp.ro

Kádár-Dombi Péter elérhető ségei:
535400 Székelykeresztúr, Berde Mózes u. 10.
Telefon: +40-266-242-222, +40-744-841-014

Dr. Nanovfszky Károlyné Hollóssy Filep Klára

1913. február 24 – 2010. december 21.

1913. február 24-én született Budapesten. Apja Hollóssy Filep István (1889. szept. 7. – 1952. dec. 10.) m szaki rajzoló, az I. világháború hadirokkantja; anyja Károli Veronika (1892. ápr. 7. – 1972. ápr. 14.) háztartásbeli, unitárius. Elemi és középiskolai tanulmányait Budapesten végzi 1919–1937 között, 1937–1941 között a Pázmány Péter Tudományegyetem hallgatója földrajz-biológia szakon. Egyetemi tanulmányai alatt egy évig török nyelvet és irodalmat is tanul Germanus Gyula professzornál a Keleti Intézetben. 1938 nyarán a dunabogdányi ifjúsági unitárius táborban megismerkedik Nanovfszky Károly kolozsvári születés unitárius orvostanhallgatóval, akivel 1940. augusztus 12-én házasságot kötnek a Kohári (ma Nagy Ignác) utcai unitárius templomban. 1942-ben fia (György), majd 1943-ban lánya (Emke) születik. 1939-től középiskolákban, illetve 1950-60 között több általános iskolában tanít egészen nyugdíjazásáig, 1973-ig. Nyugdíjazását követően az IBUSZ-nál dolgozik, mint idegenvezető, illetve eszperantó nyelvet tanít középiskolásoknak 1990-ig.

Tevékenységét az átlagosnál magasabb szint szakmai ismeretek, a kiváló pedagógiai érzéke, nagy idegennyelvtudása (német, török, francia, eszperantó) és magas fokú keresztény unitárius erkölcsisége, töretlen emberszeretete jellemezte. Tanítványai nagyon szerették és többen az példáját követve választották a pedagógusi pályát. Mint pedagógus többször kapott hivatalos elismerést, de számára a legnagyobb kitüntetést tanítványai és kollégái szeretete jelentette.

Fia nemzetközileg elismert professzor, író és diplomata lett, aki másfél évtizedig képviselte Magyarországot nagykövetségként hét országban. Lánya pszichológusként nevelte özvegyen két lányunokáját, akik mindketten diplomát szereztek és aktívan vesznek részt az unitárius ifjúsági mozgalomban.

Élete utolsó éveiben lánya viselte gondját és gondoskodott ápolásáról. Dr. Nanovfszky Károlyné

Hollóssy Filep Klára és férje mélyen vallásos unitáriusként éltek és ilyen szellemben nevelték gyermekeiket. Erdélyi gyökereik és unitárius felmenik, valamint ragaszkodásuk az unitárius hitelvekhez segítették ket hosszú alkotó életükben akkor is, amikor az ötvenes évek elején mindketten elvesztették állásukat, mivel egyikük sem vállalta a párttagságot. Ez adott erőt Klári néninek ahhoz, hogy a második világháború alatt egy később híressé vált magyar professzort és családját bújtassa a zsidóüldözések alatt.

Klári néni nyugdíjba menetele után is, élete legutolsó pillanatáig szellemileg friss és aktív volt. Felemelte szavát az erdélyi falurombolás ellen, a szétszakított magyarság újraegyesítése mellett és elvetette a trianoni békeszerződés következtében szétszakított ország megosztottságát. Igaz, nagy tudású és példás magartású magyar asszonyt, pedagógust, édesanyát, nagymamát, a legidősebb magyar eszperantistát és az unitárius gyülekezetünk aktív tagját veszítettük el és gyászoljuk halálában.

Élete és munkássága tanítványaiiban, családtagjaiban és ismerősökben él tovább és emlékét szívünkbenrizni fogjuk.

Nanovfszky György

Dr. Nanovfszky Károlyné imája

*Jó Istenem, segíts nekem,
A gonosztól védj meg engem!
Köszönöm, hogy vigyáztál rám,
Hogy felettem virrasztottál.*

*Munkámra tedd áldó kezed,
Családom is védelmezd meg,
S ha leszáll az éj csendesen,
Add, hogy álmunk békés legyen!*

*Cserébe én jó lány leszek,
Szent törvényed szerint élek,
Jó erkölcsben, szeretetben,
Becsületos törekvésben.*

*Légy mindig az én jó Atyám,
Aki szeret és vigyáz rám!*

Ámen

„H SNÉL TÖBBEK...”

És sokan azok közül, akik alusznak a föld porában felszerkennek, némelyek örök életre, némelyek pedig gyalázatra és örökkévaló utálatosságra. Az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnek fényessége; és akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok örökkön örökké.

(Dániel 12,2-3)

Néhány éve Budapesten, a XII. kerületben, a Böszörményi és az Istenhegyi út keresztes déjénél lév kis parkban, a sok vihart megélt, de most már a teret betölt nyugodt méltóságával, szárnyait véd en a térre terít Turul szobor mellett (mindenütt a Kárpát Hazában ilyenek a nemzeti jelkép-madarunk, a turul szobortestvérei) február 12-e körül megemlékezések vannak. A szobor talapzatába 1200 nevet véstek bele, akiket azonosítani tudtak a Budapestet véd sok tízezer h s közül, köztük erdélyi magyarok és székelyek.

Az el z években az emlékezések inkább kemény, de következetes harcok voltak egy elnemzetlenít hatalom ellen a szobor fennmaradásáért, elesett h seink, édesapák, fiúgyermek, fiútestvérek emlékének megtisztításáért, a félévszázadon át rájuk aggatott fasiszta, náci bélyegt l. Az elmúlt években is még megfélemlített emberek, hozzátartozók, leszármazottak csak kis csoportokban, kevés számban jelentek meg a közös emlékezésen. A többség otthon emlékezett a borzalmas napokra, amikor utolsó erejükkel próbálták megvédeni a magyarok f városát a leigázó – és nem felszabadító – bolsevista hordák ellen.

Az idei emlékezés egészen más volt. A gonosz, szeles id ellenére ezernyi ember jelent meg és emlékezett méltóságteljesen. Az ökumenikus szolgálatra e sorok írója és Csuka Tamás református tábori püspök, dandártábornok jelent csak meg. A szolgatárs beszédében újra kihangsúlyozta, hogy azok, akikre emlékezünk és 66 év után fejet hajtunk, ismét a nemzet h sei voltak, a civil lakosság pedig vétlen áldozat.

Lányi Zsolt székelyudvarhelyi származású, volt honvédelmi államtitkár, aki diákként ott harcolt a betolakodók ellen, azt fejezte ki fájdalmasan, hogy az állami méltóságok, kormány és minisztériumok még egy osztályvezet vel sem képviseltették magukat. E sorok írója azt kérdezte beszédében, hogy hol vannak az egyházak képvisel i, hol vannak a gyülekezetek papjai, mert az itt elesettek azért is adták életüket, hogy a bolsevizmus ne irtsa ki a kereszténységet, a vallásosságot, hogy templomaink, szent helyeink megmaradjanak, és most, amikor már nincs ilyen ellenség (bár még dolgoznak a mélyben pokoli er k és szándékok), akkor a lelki vezet k csak a templomaikon belül vitézkednek, nem állnak oda az emlékez k mellé, mint ahogy ott voltak h seink mellett a tábori lelkészek, ott voltak a régi világ minden nemzeti megemlékezésén irányítókként, szervez kként.

E sorok írója idézte Ratkó József *Jelek* cím versét figyelemfelkelt nek annak igazolására, alátámasztására, hogy h s el deinkt l sem kellett félni, és most miért kellene az emléküket felejteni, az emlékezésekt l távol maradjunk:

*Fába róva vagy földbe ütve
mindenütt hagyunk egy jelet
arról, hogy arra jártunk, bajba,
háborúba vert emberek.
S nem azért, hogy rettegenek.*

*Ahogy az ágazó id ben
mind beljebb jutott a sereg,
egyre messzebb a kis hazától,
úgy szaporodtak a jelek.*

*Lombardok, germán vértések
elől sebtében menekülve,
fába róva vagy földbe ütve,
de mindig hagyunk egy jelet.
Ha mást nem: kopjafát,
egy-egy holttetemet.
S nem azért, hogy rettegenek.*

*S Galiciában, Szerbiában,
Oroszhon fagymarta, rideg
sztyeppén, Sztálingrad alatt -
mindenütt hagyunk egy jelet.
S nem azért, hogy rettegenek.*

*Amerre jártunk, holtakat
hullattunk százat, ezreket.
Hadd tudná, aki megmarad,
hogy haza melyik út vezet.
Megjelöltük a köveket,
az őrtüzekből csillagló eget,
véstünk a fába – nem szívet:
nyilat! Hazánkra szegezett
vágyat, zokogva, hogy az Úr
mentené meg a nemzetet.*

*Idegeinkben reszketett
e föld, mely alig volt hazánk még,
máris világgá kergetett
mohó, dolyfös nagyúri szándék.
Mi mindenütt idegenek,
jöttmentek voltunk és vagyunk, csak
ebben az ól- és ölmeleg
házában találtunk helyet,
házat és sírt magunknak.
Csak itt lehetünk emberek
s magyarok, hitünkhöz hívek...*

Arról is szolt e sorok írója, hogy a felejtésre ítélt halottaink valóban még h snél is többek voltak, ahogy Horváth Imre írta a címadó versében:

*Hősnél többek, győztesek voltak,
győzelmüknek jele a holnap.
Allj sirjaiknál sorfalat,
s hol titokban fedték el őket,
köszöntse fény a temetőket,
s e hurrázatlan holtakat!*

... És ott álltunk kitartóan, mert emlékek, emlékezések nélkül meghal a múlt, és múltunk nélkül elveszünk e nagy világvásári zshivajban, forgatagban. Eszembe jutottak és idéztem emléküket a székely elesetteknek, akik talán, ahogy Gyóni Géza híres versében megfogalmazta:

*Mikor a pokolnak égő torka tárul,
S vér csurog a földön, vér csurog a fáról,
Mikor a rongy sátor nyöszörög a szélben,
S haló honvéd sóhajt: fiam... feleségem...*

Elmondtam azt is, hogy amikor már oly sok „bátor legény” rablott holmijával futott Nyugat felé, a székelyek utolsó csepp vérükig védték kárpát-medencei hazánk fő városát, Budapestet. Ezért is minden emlékezésen kötelezően ott van a helyünk, a „székely vallás” követőié.

Bárhol is nyugszanak, nemzetünk hősei, emléküket legyen áldott!

Balácsi László

filléres emlékeink

**Emlékszem, gyermekkoromban amikor az egész rokonság összegyűlt a "kalákában" végzett munkák alkalmával, az öregek olyan jókat tudtak mesélni, mi meg csak hallgattuk, elképzeltük azt a régi világot, nagyokat nevtünk és csodálkoztunk... Új rovatunkban régi emlékeket és hangulato-
kat szeretnénk felidézni. Kérjük olvasóinkat, hogy küldjék el filléres emlékeiket, visszaemlékezéseiket, akár kellemesek, mulatságosak, vagy kellemetlenek lennének is azok. A történetekben emberi sorsok és jellemek bontakozhatnak ki, és észrevétlenül közösséggé formálnak bennünket...**

Farkas Dénes

Szépségek

A játék, a játékkészítés, a játékot szolgáló eszközök gyártása természetes velejárója a gyermekkorunknak. Akkorát változott a tér is a világ, hogy elképesztő! Ma már az ólomkatonák elesettek a hadban, esetleg akkumulátor lett belőlük. A rongybabák igencsak megváltoztak, és szkelett lett belőlük, Barbie nevet viselve. Nincsen kórémzika, csep puska és a rongyabdákat is azt hiszem a molyok végérvényesen felfalták. A közelmúltban vettem egy pólyapárnát csupán azért, hogy tudjam megmutatni aprócska vendégeimnek, hogy még baba nélkül is milyen szépen mutat egy öreg bölcsben! Ma a legők korában nem is érdemes foglalkozni a régmúlt kacataival, ámbar itt-ott még fellelhet egy-egy "filléres emlék" (ha nem vétek, akkor Bródy).

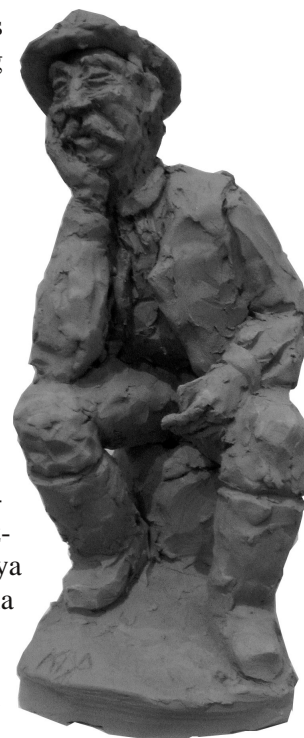
Az egyik kedves barátom falvédet gyűjt. Igen, régi falvédet, a szó szoros értelmében. Gyermekkoromban élelmes cigányasszonyok hordozták házról-házra az elnyomott textíliát, amit majd kivarrt a menyecske, és azal ékesítette otthonát. Különböző szövegeket varrtak ki szálóttással, és ezen szövegek mondanivalóját felfedték rímeltetéssel, képi anyaggal ellátva a falvédet, melyen megtalálható volt a gémes kúttól a pengés rucáig minden. El sem tudom mondani, hogy milyen jópofa tud lenni egy ilyen gyűjtemény! Magam is nagyon szeretem a régi kacatokat, és sokszor elmélázom a régi szenes vasalóim, mozsaraim láttán. Szoktuk mondani, hogy sok helyen annyi a giccs, hogy alig lehet fértelen.

Azért gyűjtögetünk kacatokat is, mert atavisztikus je-

lenségként vissza-visszatér belénk a játék, a játékos ingere. Ennek egy látványosabb megjelenési formája a hétfégi házak tömkelege, amelyek léte, praktikusságuk mellett is, a gyermekkori játékelmény kategóriájában keresendő, szerintem.

Azt szokták mondani, hogy a valós szépségek, értékek és a giccs között a különbség megállapításához bizonyos kulturáltság szükséges. Szinyei-Merse Pál Majális című festményével kapcsolatosan azt olvastam, hogy azért szép és nagy érték, mert a Nemzeti Galériának a féltett kincse, és ezen felül minden háziasszony varrógépe felett ott van a reprodukciója.

Hogy néznék ma ki a játék ingere motívumával, ha kórémzikaival, csep puskaival, ólomkatonáival szórakoznának? Ha játszadozásom tárgya esetleg egy pazar hétfégi villa lenne, akkor lehet, hogy nem is lenne megbotránkoztató, csak tudnék beszerezni bele megfelelő falvédet...

Önkéntesek jelentkezését várja a Gondviselés Segélyszervezet

Erdélyi testvérszervezetünk mintájára a múlt év novemberében Magyarországon is megalakult a Gondviselés Segélyszervezet. Első segélyezési megnyilvánulásunkként tavaly karácsonykor élelmiszercsomagokat juttattunk el rászoruló családokhoz. Tevékenységi terveink között szerepel – egyebek mellett – a természeti csapásokra való felkészülés. Az erdélyi Gondviselés Segélyszervezet irányításával tavaly széleskörű Kárpát-medencei szervezatközi együttműködés bontakozott ki, amely keretében 19 szervezet és intézmény közösen igyekezett segítséget nyújtani az anyaországi, majd később az erdélyi árvízkárosultaknak. (Minderről a www.gondviseles.org honlapon részletes beszámolók olvashatók.)

A szóban forgó segélyezési együttműködéshez csatlakozva a magyarországi Gondviselés Segélyszervezet részéről felhívással fordulunk Önökhöz. Szeretnénk nyilvántartásba venni azokat a személyeket – felekezettől és más szervezeti tagságtól függetlenül –, akik jövőbeni természeti katasztrófák esetében néhány napos önkéntes munkát tudnak vállalni a veszélybe kerülő, illetve károkat szenvedő emberek és közösségek mentésében, védelmében és segélyezésében.

A jelentkezéseket folyamatosan várjuk, de április végéig célszerű lenne tudnunk, tekintettel a várható tavaszi és nyári árvizekre, hogy kikre számíthatunk. Az érdeklődők és jelentkezők a Gondviselés Segélyszervezet elektronikus postafiókjára (gondviseles.segelyszervezet@gmail.com) küldött levéllel vehetik fel a kapcsolatot munkatársainkkal vagy jelentkezhetnek bármely egyházközségi lelkésznel is. Köszönettel és tisztelettel:

Zoltán Csaba elnök, Léta Sándor alelnök, Fekete Réka ügyvezető elnök

V. Erdélyország az én hazám

Kedves Barátaim, Ismerőseim!

Örömmel adunk hírt, hogy 2011. július 8-10-én (péntek, szombat, vasárnap) ismét megrendezésre kerül a jubileumi körbe lépett V. „Erdélyország az én hazám” elnevezésű világtalálkozó a Duna-kanyarban, Verce és a Csattogó-völgyben. Az elmúlt évek igazolták, hogy a nyári találkozók a célkitűzésüknek megfelelően zajlottak le. A visszajelzések megerősítik a szervezetet, hogy helye van ilyen nagyszabású, erdélyieket, Erdélyért tenni akarókat egybehívó rendezvényre.

Idén, azaz 2011. évben a szórakozást, kikapcsolódást biztosító programokba ágyazva kiemelten fogunk foglalkozni Székelyföld bemutatkozásával, a Székely Autonomiával, a Magyarországi Unitárius Egyház és az Erdélyi Unitárius Egyház egyesülésével. Megemlékezünk a bukovinai székelyek 70 évvel ezelőtti áttelepüléséről, és az 1711. évben befejeződött Rákóczi szabadságharcról. Mint tavaly, idén is lesz Művészeti és Tudományos Konferencia. Mindhárom nap zárásaként ismert, Erdély szellemiségéhez kötődő zenekarok (szóba jövő zenekarok: Kormorán, Republic, Ismerősek Arcok, Bikini, Székelyvér, stb.) fogják felvidítani a nagyérdemű közönséget.

A rendezvényről a február 25-én megújuló honlapunkon (www.erdelyhon.hu) vagy a szervezet honlapján keresztül lehet többet megtudni. A világtalálkozó lebonyolítója a Budapesti Székely Kör Közhasznú Alapítványa, Székelyföldért Társaság, Pásztortársaság (Nyárádszentlászló).

A szállások vonatkozásában érdemes már most elkezdeni tervezni és foglaltatni, hiszen egyre többen szeretnének vendégként megszállni a Csattogó-völgyben. Eddig a 365 faházás férőhelyek negyede már elkelt. Szállásos hely viszont lesz bőven! Kérünk tehát minden táborozni vágyó barátunkat, időben jelezze szállásigényét, és a www.erdelyhon.hu honlapunk Szállás, belépő oldalát olvassa át alaposan, a tábori szállástérkép figyelembevételével. Bárminemű felvilágosítás tekintetében forduljon Hozzáink bizalommal! Várunk ötleteket, szervezésben való részvételi felajánlást. Szervezzük együtt, kalákában a Rólunk és Hazánkról, Erdélyről szóló világtalálkozókat!

Fél világot is bejárhatod, más ember földjén testvértelen leszel, s elfúj a szél, mint kósza őszi lombot, ha nemzetedről megfeledkezel. (Wass Albert)

Tábori üdvözléssel a szervezetek nevében is:

Gaál István főszervező

